પ્રકાશકીય

સુજ્ઞ પાઠકોને જણાવતા અત્યંત આનંદ થાય છે કે, આજથી વર્ષ પહેલાં, અનેક નૃપતિ પ્રતિબોધક, વિધિપક્ષ (અચલ) ગચ્છશણગાર જંગમ યુગપ્રધાન પૂજ્ય દાદા **શ્રી કલ્યાણસાગર સૂરીશ્વરજી મ. સા**ની ચતુર્થ જન્મ શતાબ્દી વર્ષના ઉપલક્ષમા, કચ્છ કેસરી, અચલગચ્છ દિવાકર તીર્થ પ્રભાવક, અચલગચ્છાધિપતિ પ. પૂ આચાર્ય ભગવ **શ્રી ગુણસાગર સૂરીશ્વરજી મ. સા.** ની પ્રેરણાથી પૂજ્ય દાદાશ્રીન સ્મૃતિ નિમિત્તે અમોએ શ્રી આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠ દ્વારા સચાલિત **'દાદા શ્રી કલ્યાણસાગરસૂરિ ગ્રન્થ પ્રકાશન કેન્દ્ર'**ન સ્થાપના કરી અને તેજ વર્ષે પ પૂ. અચલગચ્છાધિપતિશ્રીના વિદ્વાન શિષ્યરત્ન પ. પૂ. મુનિરાજ **શ્રી મહોદયસાગરજી મ. સા.** દ્વારા લિખિત **'દાદા શ્રી કલ્યાણસાગરસૂરિ જીવન ચરિત્ર (હિન્દી)** પુસ્તક બહાર પાડવા ભાગ્યશાળી બન્યા

ત્યારથી માંડીને પૂજ્યોના આશીર્વાદથી અમો ઉત્તરોત્તર જે જે પ્રકાશનો બહાર પાડવા ભાગ્યશાળી બન્યા છીએ તથા ભવિષ્યમા પણ ટૂંક સમયમા જે જે કૃતિઓનુ પ્રકાશન ઉપરોક્ત કેન્દ્રના અન્વયે કરવાની અમારી ધારણા છે તેનુ લીસ્ટ આ પુસ્તિકાના કવરપૃષ્ઠના પાછળના ભાગમા આપેલ છે.

પ. પૂ મુનિરાજ **શ્રી મહોદયસાગરજી મ. સા.** દ્વારા સયોજિત **'આરાધના દીપિકા'** નામે પ્રસ્તુત પુસ્તિકાનુ પ્રકાશન કરતા અમો અત્યત હર્ષની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

પ્રસ્તુત પ્રકાશનમા દ્રવ્ય સહાય આપનાર **શ્રી ઘાટકોપર કચ્છી મૂ. પૂ. જૈન સંઘનો** અમે હાર્દિક આભાર માનીએ છીએ

ઉપરોક્ત કેન્દ્ર દ્વારા આબાલવૃદ્ધોપયોગી, સસ્કારપ્રદ, સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રચારક સુસાહિત્યનુ પ્રકાશન કરવાની અમારી શુભ ભાવના છે

આશા છે કે પ્રસ્તુત પુસ્તિકા આરાધના પ્રિય સુજ્ઞ પાઠકોને આરાધનામા અત્યત સહાયક બનશે

લિ. **શ્રી આર્યરક્ષિત જૈન તત્ત્વજ્ઞાન વિદ્યાપીઠનાં**

અધિકારીઓ તેમજ ટ્રસ્ટીઓ.

અચલગચ્છાધિપતિનું ચાતુર્માસ-ઘાટકોપરમાં અનેરી શાસન પ્રભાવના (સહાયકીય નિવેદન)

પ્રિય પાઠક,

અમોને જણાવતાં અત્યંત આનંદ થાય છે કે અમારા કોઈ મહાન ભાગ્યોદયથી આ વર્ષે શ્રી સંઘની અત્યંત આગ્રહભરી વિનંતિઓને માન આપી કચ્છ દેશની અચલગચ્છ ... તીર્થપ્રભાવક અચલગચ્છાધિપતિ પૂ. આચાર્ય ભગવંત **શ્રી ગુણસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા.** તથા તેઓશ્રીના પટ્ટધર તપસ્વી રત્ન પૂ. આચાર્ય દેવ **શ્રી ગુણોદયસાગરસૂરીશ્વરજી મ. સા.** આદિ ઠાણા ૯ના ચાતુર્માસનો અપૂર્વ લાભ અમારા શ્રી ઘાટકોપર કચ્છી ... જૈન સંઘને પ્રાપ્ત થયેલ છે.

... અનેક અચલગચ્છીય શ્રી સંઘોની અત્યંત ભાવભરી વિનંતિઓને માન આપી ... પૂ. અચલગચ્છાધિપતિશ્રીના પ્રથમ ચાતુર્માસનો લાભ અમોને મળતાં અમો અમારી જાતને ધન્ય માની રહ્યા છીએ અને અત્યંત ... ગૌરવની લાગણી અનુભવી રહ્યા છીએ.

ઉપરાંતમાં શ્રી સંઘની વિનંતિને માન આપી ... પૂ. સાધ્વી **શ્રી ...શ્રીજી મ. સા.** આદિ ઠાણા ૩ના ચાતુર્માસનો લાભ પણ અમોને આપવા બદલ અમો પૂ. ગચ્છાધિપતિશ્રીના અત્યંત ઋણી છીએ.

આગામી-ઘાટકોપર ... પાઠશાળા ... શાસન ... પૂ. અચલગચ્છાધિપતિશ્રી આદિ ... ૧૧-૭-૭ ના મંગળ દિને ... ધામધૂમ ... શ્રી પાર્શ્વનાથ જૈન દેરાસર-ઉપાશ્રય ઘાટકોપરમાં ... પૂ. ગચ્છાધિપતિશ્રીનું શાનદાર સ્વાગત કરવા માટે ... જૈનેતર ... ઉપસ્થિત થયા હતા.

ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશ કર્યા બાદ પૂ. અચલગચ્છાધિપતિશ્રીએ મંગલિક સંભળાવ્યું હતું ત્યારબાદ તેઓશ્રીની આજ્ઞાથી તેઓશ્રીના ... પૂ. મુનિરાજ **શ્રી મહોદયસાગરજી મ. સાહેબે** મંગલિક ... હતું ... તેઓશ્રીએ ચાતુર્માસ ધર્મની ... તરીકે ... સાર્થક બનાવવા માટે તેમજ ચાતુર્માસને આરાધના ... અને અનુમોદનીય બનાવવા માટે ...

સંસારિક કાર્યોને ગૌણ બનાવી ખભેખભા મિલાવી તન-મન-ધનથી સહકાર આપવા માટે સાબદા બનવાનો ભારપૂર્વક અનુરોધ કર્યો હતો. ત્યારબાદ ઘાટકોપર કચ્છી મ. પૂ. જૈન સંઘના ઉત્સાહી અધિકારીઓએ પ્રાસંગિક ઉદ્બોધન કર્યું હતું. 'સર્વમંગલ' બાદ સભા બરખાસ્ત થઈ તે વખતે શ્રી સંઘ તરફથી નાળિયેરની પ્રભાવના કરવામાં આવી હતી.

બીજા દિવસથી દરરોજ ૮-૪૫ થી ૯-૪૫ સુધી પૂ. અચલગચ્છાધિપતિશ્રીની આજ્ઞાથી **પૂ. મુનિશ્રી મહોદયસાગરજી મ. સા. "સાચું સુખ શેમાં ?"** એ વિષય ઉપર વિદ્વત્તાપૂર્ણ શૈલીમાં સુંદર પ્રવચનો આપતા હતા. જેનો દિન-પ્રતિદિન વધતી જતી સારી સંખ્યામાં જનતાએ લાભ લીધો

અ. સુ. ૧૫ ના રોજ વ્યાખ્યાન સમયે ચિક્કાર માનવમેદનીની ઉપસ્થિતિ વચ્ચે પૂ. ગચ્છાધિપતિશ્રીને સૂત્ર-ચરિત્ર ગ્રંથો વહોરાવવા માટે ઘૃતની બોલી બોલાઈ હતી જેમાં **"શ્રાદ્ધવિધિ"** (શ્રાવક ધર્મ) અને **"સમરાઇ કહા"** (સમરાદિત્ય કેવલી ચરિત્ર) એ બે ગ્રંથો વહોરાવવાનો લાભ સંઘરત્ન સંઘવી શેઠ **શ્રી રામજી જખુભાઇ ગાલા** કચ્છ - મોટા આસંબીઆવાલાએ લીધો હતો

અ. વ. ૨. થી દરરોજ ૮-૪૫ થી ૯-૪૫ સુધી ઉપરોક્ત સૂત્ર-ચરિત્રને આધારે પૂ. મુનિ **શ્રી મહોદયસાગરજી મ. સા.**ના વિદ્વત્તાપૂર્ણ શૈલીથી પ્રવચનો ચાલુ છે જેમાં બહોળા સમુદાયમાં જનતા લાભ લઈ રહી છે વિશાળ વ્યાખ્યાન હોલ આખો ભરાઇ જાય છે પરાઓમાંથી પણ તત્ત્વરસિક ભાઈ-બહેનો વ્યાખ્યાન શ્રવણ કરવા આવી રહ્યા છે. દરરોજ જુદા જુદા ભાગ્યશાળીઓ તરફથી પ્રભાવનાઓ અપાય છે.

દર રવિવારે ૮-૪૫ થી ૧૦-૦૦ સુધી **'જીવન જીવવાની કળા'** યાને **'માર્ગાનુસારીનાં ૩૫ ગુણો'** એ વિષય ઉપર પૂ. મુનિશ્રીના વિદ્વત્તાપૂર્ણ **જાહેર પ્રવચનો** ચાલુ છે તથા દર શનિવારે ૩।। થી ૪।। સુધી તેમજ દર રવિવારે ૩ થી ૪ સુધી ખાસ બાળકો-યુવાનો માટે તથા પ્રૌઢો માટે પણ (ફક્ત પુરુષો માટે) **સામુહિક સામાયિક-જાપ** આદિ કાર્યક્રમનું આયોજન પણ કરવામાં આવ્યું છે જેમાં પૂ. મુનિશ્રી નવકાર મંત્રથી માંડીને ગુરુવંદન, ચૈત્યવંદન, સામાયિક, પ્રતિક્રમણ આદિ ધાર્મિક સૂત્રોના શબ્દાર્થ, ભાવાર્થ, ઉચ્ચારશુદ્ધિ વગેરે અંગે રોચક શૈલિમાં સમજ આપી રહ્યા છે. હોંસે હોંસે સારી સંખ્યામાં બાળકો વગેરે લાભ લઈ રહ્યા છે.

પૂ. ગચ્છાધિપતિશ્રીના આદેશથી અ. વ. ૨ થી ચાતુર્માસ પર્યંત **સળંગ અઠ્ઠમ તપ** પણ શ્રી સંઘમાં ચાલુ છે તથા અ. વ. ૨ થી **શ્રી નમસ્કાર મહામંત્ર તપ** ૯ દિવસની શરૂઆત કરવામાં આવી જેમાં

લગભગ ૨૫૦ જેટલા ભાઈ-બહેનો જોડાયા હતા. ત્યાર બાદ તરત જ વદ ૧૧ થી પાંચ દિવસ માટે **સ્વર્ગ-સ્વસ્તિક તપ** પણ કરાવવામાં આવેલ. તપશ્ચર્યાના એકાસણાની વ્યવસ્થા શ્રી સંઘ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. શ્રા. સુ. ૪ થી અત્રના મૂળનાયક **શ્રી જીરાવલા પાર્શ્વનાથ ભગવાનની અઠ્ઠમ** થયેલ. જેમાં લગભગ ૫૧ જેટલા તપસ્વીઓ જોડાયા હતા. ત્રણ દિવસ આનંદ તપ વીશિઅ ૐ હ્રીં શ્રી (ધરણેન્દ્ર પદ્માવતી પરિપૂજિતાય) શ્રી જીરાવલા પાર્શ્વનાથ નમો નમઃ એ પદનો ૧૨૫ ની સંખ્યામાં જાપ કરેલ. અઠ્ઠમ તપના પારણાની વ્યવસ્થા પણ શ્રી સંઘ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. ભા. સુ. ૮ થી **અષ્ટમહાસિદ્ધિ તપ** થયેલ. જેમાં લગભગ ૧[illegible] જેટલા તપસ્વીઓ જોડાયા હતા.

અને હવે ચોમાસામાં લગભગ સાથે આવા આરાધનામય અને જ્ઞાન ભર્યા વાતાવરણમાં પ. પૂ. પ્રવર્તક મુનિ **શ્રી મહોદયસાગરજી** મ. સા. દ્વારા સંકલિત **"આગમના દીપક"** નામે નમુના પુસ્તિકાના પ્રકાશનમાં સહયોગી બનવાનો લાભ અમારા શ્રી સંઘને પ્રાપ્ત થયો છે. તે બદલ અમો અત્યંત હર્ષની લાગણી અનુભવીએ છીએ. આશા છે કે [illegible] આ પુસ્તિકામાં આવેલા દૃષ્ટાન્તો [illegible] પોતાના જીવનમાં સાચી સમજ થી માનવ જીવન [illegible] બનાવવાની સાથે [illegible] [illegible] બનાવશો. એ જ શુભેચ્છા.

વિ. સં. ૨૦૧૬ ના અરસામાં ઘાટકોપર કચ્છી મૂર્તિપૂજક જૈન સંઘની વિધિપૂર્વક સ્થાપના થઈ છે અને ત્યાં થી આજ સુધી શ્રી દેવ ગુરુની કૃપાથી અને શાસન-દેવની સહાયથી ધાર્મિક તેમજ સામાજિક ક્ષેત્રમાં શ્રી સંઘે દિન-પ્રતિદિન ઉત્તરોત્તર સારી એવી પ્રગતિ સાધી છે, તેવી જ રીતે ભવિષ્યમાં પણ શ્રી સંઘ ઉત્તરોત્તર રીતે વિકાસ થતો રહે એવી શાસનદેવ પાસે પ્રાર્થના.

લિ. શ્રી ઘાટકોપર-કચ્છી મૂ. પૂ. જૈન સંઘના
અધિકારીઓ

જયજિનેન્દ્ર

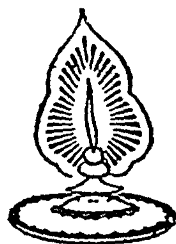
શ્રી ઘાટકોપર કચ્છી જૈન શ્વેતાંબર મૂર્તિપૂજક સંઘ

વિશનજી ખીમજી છેડા (પ્રમુખ)
કરમશી લખમશી શાહ (ઉપપ્રમુખ)

ટોકરશી આણંદજી લાલકા
રતનશી લાલજી છેડા
માનદમંત્રીઓ

સં. ૨૦૩૪ થી ૨૦૩૭ ના કારોબારી કમિટીના સભ્યો

ચંદ્રકાંત દામજી શાહ
નરશી જાદવજી
માવજી વેલજી શાહ
પોપટલાલ મેઘજી
દોલતભાઈ ચુનીલાલ
વિસનજી ખીમજી બોના
લક્ષ્મીચંદ ત્રીકમજી સોની
વિસનજી માલશી
નાનજી માલશી
હંસરાજ કુંવરજી
રવજી ભોજરાજ
નાનજી શીવજી
ગુણવંતીબેન ચંદુલાલ મોમાયા
લીલાવંતીબેન નાનજી
લક્ષ્મીબેન હીરજી

અનુક્રમણિકા

વિભાગ-૧, વિધેયાત્મક (Positive) નિયમો

વિભાગ–૨, નિષેધાત્મક (Negative) નિયમો

વિભાગ—૩

વિભાગ—૪

શુદ્ધિ પત્રક

પૃષ્ઠ	લીટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	૨૩	ઉર્ધ્વગતિ	ઊર્ધ્વગતિ
૨	૫	અ નિયમનુ	આ નિયમનુ
૩	૧૭	વિન	વિના
૪	૧૧	ગી ખી	ગીખી
૭	૧૩	દૃગ તિનુ	દૃગ તિનુ
૯	૭	માર	મારા
૧૦	૨૦	(સજીવ—મચા	(સજીવ—મચા)
૧૧	૯	અસખ્ય	અસ ખ્ય
૧૩	૨૨	બ્રહ્મચય	બ્રહ્મચર્ય
૧૫		ત્યાસુધી	ત્યા સુધી
૧૫	૧૩	ખલના ભૂલચૂક	ખલના—ભૂલચૂક
૧૭	૨	ધધાઆ દિને	ધધા આદિને
૧૯	૬	અધમરના	અધમના
૧૯	૧૮	દિદગમગ	દિદગ=મગ
૧૯	૧૯	એવા	એવા)
૨૫	૪	બદીઓમા	બદીઓમા
૩૧	૨૨	સુદર	સુદર
૩૫	૫	અત્યત	અત્યત
૩૭	૨૨	"વકચુલ	"વકચૂલ"

આ સિવાય અનુસ્વાર, પૂર્ણવિરામ, અવતરણચિહ્ન વગેરે સબધી કેટલીક સૂક્ષ્મ ગતિઓને સ્વય સુધારીને વાચવા માટે સુજ્ઞ વાચકને ભલામણ છે

બે પ્રકારનાં નિયમો અંગે સમજ

જેમ કોઇ ડૉકટર કે વૈદ્ય દર્દીને દવા આપે છે અને સાથે સાથે તેની 'ચરી' (કુપથ્ય ત્યાગ) પાળવાનું પણ કહે છે. કોઈ દર્દી ફક્ત દવા લે પણ જો ડૉકટર કે વૈદ્ય બતાવેલી ચરીનું પાલન ન કરે તો ઊલટું દર્દ મટવાને બદલે કદાચ વકરી પણ પડે.

આરોગ્યને ઇચ્છતા દર્દીએ 'દવા' અને 'ચરી' બન્નેનું સેવન કરવું જોઇએ. બેમાંથી એકની પણ ઉપેક્ષા કર્યે ન જ ચાલે

તેવી જ રીતે '**વિધેયાત્મક નિયમો**' એ 'દવા'ને સ્થાને છે જ્યારે '**નિષેધાત્મક નિયમો**'એ 'ચરી'ને સ્થાને છે.

વાસનાઓ અને કર્મો રૂપી રોગથી મુક્ત થઇ અને આત્મિક આરોગ્યને ઇચ્છતા જીવોએ બંને પ્રકારનાં નિયમોનું પાલન કરવું આવશ્યક અને અનિવાર્ય ગણાય. બેમાંથી એકની પણ ઉપેક્ષા કર્યે ન જ પાલવે.

તો ચાલો, આપણે પણ આજથી જ આ પુસ્તિકામાં દર્શાવેલા ઉપરોક્ત બને પ્રકારનાં નિયમોને આપણા જીવનમાં વણી લેવા કટિબદ્ધ બનીએ અને મોઘેરા માનવ ભવને સફળ બનાવીએ.

શ્રી નવકાર મહામંત્ર

નમો અરિહંતાણં

નમો સિદ્ધાણં

નમો આયરિયાણં

નમો ઉવજ્ઝાયાણં

નમો લોએ સવ્વસાહૂણં

એસો પંચ નમુક્કારો

સવ્વ પાવપ્પણાસણો

મંગલાણં ચ સવ્વેસિં

પઢમં હોઇ મંગલં

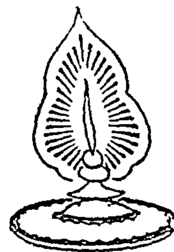

વિભાગ — ૧

વિધેયાત્મક (Positive) નિયમો

આ વિભાગની અંદર વિધેયાત્મક એટલે
આત્મહિતાર્થે અવશ્ય કરવા યોગ્ય બાબતો
અંગેના ૩૪ નિયમો આપેલા છે.

વિધેયાત્મક (Positive) નિયમો

(૧) ઉત્થાન (નિદ્રાત્યાગ)

(અ) દરરોજ સૂર્યોદયથી ઓછામા ઓછો ૧ કલાક કે ૦ાા કલાક પહેલા ઊઠી જઇશ–નિદ્રાત્યાગ કરીશ

(બ) છેવટે સૂર્યોદય થયા પહેલા તો જરૂર ઊઠી જઇશ સૂર્યોદય થયા પછી ઊઠાશે તે દિવસે   નો ત્યાગ

આત્મ-કલ્યાણની આવી મોંઘેરી તક પ્રાપ્ત થયે છતે, હવે બેમર્યાદ નિદ્રા-પ્રમાદ તો મને નહિ જ પોષાય

નોંધ –

(૨) ધર્મ–જાગરિકા (આત્મ–ચિંતન)

દરરોજ સવારે ઊઠતાવેંત ઓછામા ઓછી બે મિનિટ સુધી પણ હુ નીચે મુજબ આત્મ-ચિંતન જરૂર કરીશ

(૧) હુ મૂળ સ્વરૂપે કોણ છુ ? (શરીરથી ભિન્ન, અનંત જ્ઞાન–દર્શન–આનંદ–વીર્યમય, જ્યોતિ સ્વરૂપ, નિત્ય આત્મા છુ)

(૨) અહીં ક્યાથી આવ્યો છુ ? (અનાદિ કાળથી, અનંત ભવોથી, કર્મ પ્રમાણે આ સંસારની ૮૪ લાખ જીવ યોનિઓમા ભટકતો ભટકતો અહીં આવ્યો છુ)

(૩) અહીંથી ક્યા જઇશ ? (મે જ આ જન્મમા કરેલા કર્મ પ્રમાણે દેવ–મનુષ્ય–તિર્યંચ કે નરક ગતિમા)

(૪) ક્યા જવા જેવુ છે ? (જન્મ–જરા–મૃત્યુ આદિ આ સંસારના તમામ દુ:ખોથી રહિત અને અનંત આત્મિક સુખના ધામ એવા મોક્ષમા)

(૫) શુ કરવા જેવુ છે ? (આત્માની ઉર્ધ્વગતિ માટે સુદેવ – ગુરૂ – ધર્મની આરાધના)

તથા મારુ કુળ કયુ ? આજે કઇ તિથિ છે ? કરવા જેવુ શુ શુ

નથી કરતો? અને ન કરવા જેવું શું શું કરી નાખ્યું? આત્મ કલ્યાણને માટે મેં કયા કયા વ્રત નિયમો લીધા છે ઇત્યાદિ.

નાશવંત એવા કંચન-કામિની-કુટુંબ-કાયા અને કીર્તિ આદિની પાછળ નિત્ય એવા આત્માની તદ્દન ઉપેક્ષા કરવા જેવી મહામૂર્ખતા ભરેલી ભૂલને હવેથી હું આ નિયમનું પાલન કરવા દ્વારા જરૂર સુધારી લઇશ.

નોંધ :-

---

(૩) નમસ્કાર મહામંત્રનું સ્મરણ (જાપ)

(અ) દરરોજ મંત્રાધિરાજ શ્રી નમસ્કાર મહામંત્રનું ૧૦૮ વાર સ્મરણ (જાપ) બનતી એકાગ્રતા અને ભારે શ્રદ્ધાપૂર્વક કરીશ.

(બ) છેવટે સવારે ઊઠતાંવેંત અને રાત્રે સૂતાં પહેલાં ૧૨-૧૨ નવકાર અને ભોજન પહેલાં ત્રણ-ત્રણ નવકાર જરૂર ગણીશ.

અનંત ઉપકારી, અનંત ગુણોનાં ભંડાર, પરમ પવિત્ર એવા શ્રી પંચ પરમેષ્ઠી ભગવંતોનું નિયમિત રીતે સ્મરણ કર્યા વિના હવે મને નહિ જ ચાલે.

નોંધ :-

---

(૪) માતા-પિતાદિ વડિલોને નમન

(અ) દરરોજ સવારે મારા પરમ ઉપકારી માતા-પિતા આદિ વડિલોને હું જરા પણ સંકોચ રાખ્યા વિના-ભારે બહુમાનપૂર્વક પગે લાગીશ. અને તેઓનો વિનય જાળવવા અને અવિનય ટાળવા હમેશા પ્રયત્નશીલ રહીશ.

(બ) માતા-પિતાની ગેરહાજરીમાં, તેઓનાં ઉપકારોનું સ્મરણ કરી, તેઓની છબીને પગે લાગીશ.

(ક) માતા-પિતાની છબી પણ નહિ હોય તો માનસિક રીતે તેમનું સ્મરણ કરી પગે લાગીશ.

માતા-પિતાના ઉપકારને પણ વફાદાર નહિ રહે તે દેવ-ગુરુના અનંત ઉપકારોને શી રીતે સમજી શકે? આ વાત હવે મને બરાબર સમજાઇ છે તેથી ઉપરોક્ત નિયમનું હું જરૂર સુંદર રીતે પાલન કરીશ

નોંધ –

(૫) પ્રતિક્રમણ

(અ) દરરોજ સવાર-સાંજ છેવટે સવારે કે સાંજે, પાપોના પ્રાયશ્ચિત્ત રૂપ પ્રતિક્રમણ સમૂહમાં કે છેવટે એકલો જરૂર કરીશ
જે દિવસે પ્રતિક્રમણ નહિ થાય તેના બીજા દિવસે ના ત્યાગ

(બ) છેવટે અષ્ટમ-પાખીના જરૂર પ્રતિક્રમણ કરીશ અથવા

(ક) મહિનામાં પ્રતિક્રમણ જરૂર કરીશ

(ડ) પ્રતિક્રમણ-વિધિ નહિ આવડતી હશે અને પ્રતિક્રમણ કરાવનાર કોઇ નહિ હોય તો પુસ્તકમાંથી જોઇને પણ પ્રતિક્રમણ જરૂર કરીશ અથવા પવિત્ર વસ્ત્રો પહેરી, કટાસણા પર બેસી, જમણો હાથ ભૂમિ પર સ્થાપી ત્રણ નવકાર ગણીશ અને ત્યારબાદ ૫ બાંધી નવકારવાળીના જાપ કરી ૪૮ મિનિટ પછી ફરી એજ રીતે ત્રણ નવકાર ગણ્યા બાદ જ ઉઠીશ

(ઇ) પ્રતિક્રમણ વિધિ શીખી ન લઉં ત્યાં સુધી ના ત્યાગ
સાંસારિક કાર્યોના બહાનાથી કે ધ્યાન આદિના ઓઠા હેઠળ, ત્રિલોકગુરુ તીર્થંકર પરમાત્માએ બનાવેલી આવી પવિત્ર ધર્મક્રિયાઓની ઉપેક્ષા કે અપલાપ હું નહિ જ કરું

નોંધ –

(૬) ૧૪ નિયમની ધારણા –

દરરોજ સવાર-સાંજ સચિત્ત-દ્રવ્ય વિગઇ વગેરે ૧૪ નિયમોની ધારણા જરૂર કરીશ અને એ દ્વારા મારા આત્માને નિરર્થક કર્મબંધથી બચાવી લઇશ

૧૪ નિયમ ધારવાની સમજ ગુરુ મહારાજ પાસેથી અથવા

વ્રતધારી સુશ્રાવક પાસેથી મેળવી લઈશ.

૧૪ નિયમ ધારવાની શરૂઆત ન કરી શકું ત્યાં સુધી... નો ત્યાગ.

નોંધ :-

---

(૭) પ્રભુદર્શન (ચૈત્યવંદન)

(અ) દરરોજ શ્રી જિનમંદિરમાં જઈ મારા અનંત ઉપકારી, ત્રિલોકીનાથ, દેવાધિદેવ શ્રી તીર્થંકર પરમાત્માનાં દર્શન-ચૈત્યવંદન ભારે ઉલ્લાસ અને વિધિપૂર્વક કરીશ.

(બ) ચૈત્યવંદન વિધિ ન આવડતી હશે તો પ્રભુજીને ત્રણ પ્રદક્ષિણા અને ત્રણ ખમાસમણ દઈ, પ્રભુ-સમક્ષ બેસીને ૧ બાંધી નવકારવાળી કે છેવટે ૧૨ નવકાર ગણીશ અને વિધી શીખી લેવાનો ઉપયોગ રાખીશ.

(ક) ચૈત્યવંદન વિધિ શીખી ન લઉં ત્યાં સુધી...... ...... નો ત્યાગ.

(ડ) માંદગી આદિ સંયોગવશાત્ દેરાસરમાં જઈ ન શકાય તે દિવસે પ્રભુજીની છબીનાં દર્શન કરીશ. પરંતુ મારા અનંત ઉપકારી દેવ-ગુરુના દર્શન-વંદન કર્યા વિના મુખમાં અન્ન પાણી નહિ નાખું.

(ઇ) શરતચૂકથી પણ પ્રભુ દર્શન કર્યા વિના મુખમાં કાંઇપણ ન ખાશે તે દિવસે... . .. નો ત્યાગ.

નોંધ :-

---

(૮) જિનપૂજા

(અ) દરરોજ સમ્યક્ત્વ-શુદ્ધિ અને આત્માની નિર્મળતાના પવિત્ર હેતુથી મારા અનંત ઉપકારી શ્રી જિનેશ્વર પરમાત્માની પૂજા (બની શકે તો સ્વ-દ્રવ્યથી) ભારે મસ્તીપૂર્વક કરીશ. જે દિવસે જિનપૂજા નહિ થઇ શકે તે દિવસે... ... નો ત્યાગ.

(બ) છેવટે મહિનામાં . ... દિવસ જિનપૂજા જરૂર કરીશ.

(ક) લાંબી મુસાફરી આદિ પ્રસંગે દેરાસરમાં જઈ જિનપૂજા નહિ કરી શકાય તેમ હશે તે દિવસે ૧૦-૧૫ મિનિટ આંખો બંધ કરી માનસિક રીતે જિનપૂજા કરીશ પરંતુ સાંસારિક કાર્યોના ઓઠા હેઠળ આત્મશુદ્ધિની આવી પવિત્રતમ ધર્મ-ક્રિયાઓનો ભોગ હવે તો હું કોઈપણ સંજોગોમાં નહિ જ આપું

નોંધ -

(૯) ગુરુવંદન

(અ) દરરોજ એક પણ ઉપાશ્રયે જઈ ત્યાં બિરાજમાન નિષ્પાપ જીવન જીવનાર પ્રત્યેક ત્યાગી સાધુ યા સાધ્વી ભગવંતોને હું અબ્ભુટ્ઠિયા પાઠ સહિત વિધિપૂર્વક વંદન કરીશ અને તેમના દર્શન-વંદનાદિ દ્વારા મારા આત્માને પાવન બનાવીશ.

(બ) ગુરુવંદન વિધિ ન આવડતી હોય તો ત્રણ ખમાસમણ દઈ સુખ શાતા પૂછીશ અને વિધિ શીખી લેવાનો ઉપયોગ રાખીશ

(ક) ગુરુવંદન વિધિ ન શીખી લઉં ત્યાં સુધી   નો ત્યાગ

(ડ) માંદગી આદિ અનિવાર્ય સંયોગવશાત્ ઉપાશ્રયે જઈ શકાય તેમ ન હશે તો અથવા ગુરુ મહારાજની ગેરહાજરીમાં તેઓશ્રીની છબીને વંદન કરીશ છબી પણ નહિ હશે તો માનસિક રીતે ગુરુવંદન કરીશ પરંતુ ગુરુવંદન કર્યા વિના મુખમાં અન્ન-પાણી નહિ જ નાખું

નોંધ -

(૧૦) ચારિત્રની ભાવના

(અ) ઘરમાં યથાશક્તિ ચારિત્રના ઉપકરણો—ઓઘો મુહપત્તિ, પાત્રા, કામળી વગેરે વસાવી દરરોજ સવારે મુખમાં કાંઈપણ નાખ્યા પહેલા, તેમની સમક્ષ હાથ જોડી, મસ્તક નમાવીને એવી ભાવના ભાવીશ કે "એવો ધન્ય દિવસ મારો ક્યારે આવશે કે જ્યારે હું ભવસાગર પાર ઉતરવા માટે મહાન જહાજ સમાન એવા પરમ પવિત્ર ચારિત્ર માર્ગ-સાધુ જીવનનો સ્વીકાર કરી ગુરુ મહારાજની સેવા અને આજ્ઞાપાલન કરવા પૂર્વક તેનું

સુંદર રીતે પાલન કરીશ... તથા ચારિત્રધારી પૂજનીય સાધુ-સાધ્વી ભગવંતોની હાર્દિક અનુમોદના તથા તેઓને વંદના કરીશ.

(બ) જ્યાં સુધી હું ચારિત્રમાર્ગનો સ્વીકાર ન કરી શકું અથવા મારા એકાદ પણ સંતાનને પ્રેરણા આપી પરમ પવિત્ર ચારિત્ર માર્ગનો સ્વીકાર ન કરાવું ત્યાં સુધી મારે ....નો ત્યાગ.

(ક) ચારિત્ર લેવા ઈચ્છતા મારા સંતાનોને ચારિત્રનો સ્વીકાર કરવામાં અંતરાય રૂપ નહિ બનું. પરંતુ રાજી-ખુશીથી આશીર્વાદપૂર્વક તેમને રજા આપીશ અને ઠાઠ માઠ પૂર્વક તેમને દીક્ષા અપાવીશ.

(ડ) શાસ્ત્રસંમત, બાળદીક્ષાનો વિરોધ નહિ કરું કદાચ કોઈ ભારેકર્મી આત્મા બાળ-દીક્ષા કે ચારિત્રનો વિરોધ કરતો હશે તો તેને ટેકો નહિ આપું પરંતુ તેને વિરોધ કરતા અટકાવવા બનતી કોશિષ કરીશ.

નોંધ :–

---

(૧૧) નવકારશી આદિ પચ્ચક્ખાણ

(અ) ૧૦૦ વર્ષ નરકમાં રહી ભોગવવા યોગ્ય પાપકર્મોનો નાશ કરનાર, નાનું છતાં મહાલાભદાયી એવું ઓછામા ઓછુ નવકારશીનું પચ્ચક્ખાણ હું દરરોજ ભારે બહુમાનપૂર્વક જરૂર કરીશ. (સૂર્યોદય બાદ ઓછામાં ઓછી ૪૮ મિનિટ પછી જમણો હાથ ભૂમિપર સ્થાપન કરી ત્રણ નવકાર ગણ્યા બાદ જ ભોજન કરવુ તેને નવકારશી કહેવાય. નવકારશીના સમય પહેલાં મુખશુદ્ધિ પણ ન કરી શકાય.)

(બ) ચાતુર્માસ પર્યંત દરરોજ આયંબિલ એકાસણા કે બ્યાસણાનું પચ્ચક્ખાણ કરીશ.

(ક) છેવટે ત્રણ ટાઈમથી વધારે વખત પાણી સિવાય કોઈપણ વસ્તુ મુખમાં નહિ નાખું.

"જીવવા માટે ખાવાનું છે પણ ખાવા માટે જીવવાનુ નથી". આ વાક્યનુ રહસ્ય મને બરાબર સમજાયું છે. તેથી પશુની માફક

નિરંકુશ રીતે ખા – ખા કરવાની ખાઉધરાપણાની કુટેવ (આહાર સંજ્ઞા) ને આધીન હું નહિ થાઉં

નોંધ –

– (૧૨) પર્વતિથિઓમાં વિશેષ તપ –

(અ) આઠમ–પાખી આદિ પર્વતિથિઓના દિવસોમાં યથાશક્તિ ઉપવાસ, આયંબિલ, એકાસણું બ્યાસણું આદિ તપ જરૂર કરીશ

(બ) શારીરિક અસ્વસ્થતાને કારણે કદાચ ઉપરોક્ત તપ નહિ કરી શકાય તેમ હશે તો તે દિવસે મિષ્ટાન્ન, ફરસાણ તેમજ લીલોતરીનો ત્યાગ કરીશ

"પ્રાયઃ કરીને પરભવના આયુષ્યનો બંધ પર્વતિથિઓમાં વિશેષે કરીને થાય છે" એ સર્વજ્ઞ વચન પર મને બરાબર શ્રદ્ધા છે તેથી દુર્ગતિનું આયુષ્ય ન બંધાય તે માટે પર્વતિથિઓમાં તો જરૂર અણાહારી પદ (મોક્ષ) ની ભાવના પૂર્વક યથાશક્તિ તપ કરીશ.

નોંધ –

(૧૩) પૌષધ

(અ) આઠમ–પાખી આદિ પર્વતિથિઓમાં સર્વ આરંભ–સમારંભનો ત્યાગ કરી, આત્મગુણોની પુષ્ટિ કરનારું અને મુનિજીવનના અભ્યાસ રૂપ એવું પરમ પવિત્ર પૌષધવ્રત હું જરૂર કરીશ

(બ) છેવટે ચાતુર્માસમાં પૌષધ જરૂર કરીશ પૌષધવ્રતની વિધિ નહિ આવડતી હશે તો પણ કોઈ વિધિના જાણકાર સુશ્રાવકની સાથે પૌષધ જરૂર કરીશ અને વિધિ શીખી લેવાનો ઉપયોગ રાખીશ પરંતુ તીર્થંકર પરમાત્માઓએ બનાવેલ એમને આત્મ હિતકર એવા ધર્માનુષ્ઠાનોની ઘોર ઉપેક્ષા કરવાનું પાપ તો હું નહિ જ કરું

નોંધ –

(૧૪) વ્યાખ્યાન શ્રવણ

(અ) આત્મકલ્યાણનાં પવિત્ર ઉદ્દેશ પૂર્વક દરરોજ ગુરુમુખેથી શ્રી જિનવાણીનું શ્રવણ (વ્યાખ્યાન શ્રવણ) ભારે શ્રદ્ધા અને બહુમાન પૂર્વક કરીશ. (વ્યાખ્યાન બંધ હોય તે દિવસ સિવાય.)

(બ) જે દિવસે કોઇપણ સંયોગવશાત તેમ ન થઇ શકે તે દિવસે દરરોજ કરતાં ૦। કલાક વિશેષ ધાર્મિક વાંચન કરીશ અથવા ૧ બાધી નવકારવાળી ગણીશ અથવા.... ....નો ત્યાગ.

સમ્યક્જ્ઞાન વિના આત્માનો ઉદ્ધાર શક્ય નથી. તેથી સમ્યક્ જ્ઞાન રૂપી જલના નિર્મળ સરોવર સમાન ત્યાગી સાધુ – સાધ્વી ભગવંતોનો યોગ થવા છતાં તરસે મરવા જેવી મૂર્ખતા હું નહિ કરું...

નોંધ :-

---

(૧૫) શાસન રક્ષાર્થે કાઉસ્સગ્ગ

વિશ્વ કલ્યાણકર પરમ તારક શ્રી જિનશાસનની રક્ષાર્થે હું દરરોજ ૧૨ લોગસ્સ (૪૮ નવકાર) અથવા ૪ લોગસ્સ (૧૬ નવકાર) નો કાઉસ્સગ્ગ જરૂર કરીશ.

જમાનાવાદ અને ભૌતિકવાદ દ્વારા શ્રી જિનશાસન ઉપર અનેક રીતે પ્રહારો થઇ રહ્યા છે. તેની સામે ટક્કર ઝીલવા માટે કેવળ માનવીય સ્થૂલબળ પહોંચી શકે તેમ નથી. આથી સૂક્ષ્મ–દૈવી બળોની જાગૃતિ અર્થે હવેથી હુ દરરોજ આ નિયમનું પાલન કરીશ અને દેવ–ગુરુ ધર્મ આદિ શાસનના કોઇપણ અંગોની નિંદા યા વિરોધ કરનારને તેમ કરતાં અટકાવવા બનતી કોશિષ કરીશ. પરંતુ ભૂલેચૂકે તેને ટેકો તો નહિ જ આપુ.

નોંધ .-

(૧૬) સુપાત્ર દાન

(અ) દરરોજ ભોજન પહેલા, નિષ્પાપ જીવન જીવના અમાર ત્યાગી સાધુ-સાધ્વી ભગવતોને ભાવપૂર્વક વહોરાવવા માટે થોડી રાહ જોઈશ અને મારા મહાન પુણ્યોદયથી ગુરુ મહારાજ ગોચરી અર્થે મારે ઘેર પધારશે તો મારે હર્ષોલ્લાસ સહિત વિધિપૂર્વક સૂઝતા અન્ન-પાણી આદિ દ્વારા સુપાત્ર દાન કરી મારી જાતને ધન્ય માનીશ તથા મારા સંતાનોને પણ સુપાત્ર દાન કરતા શીખવાડીશ.

(બ) ગુરુ મહારાજનો યોગ નહિ થાય તે દિવસે સુપાત્ર દાન કરનારાઓની માનસિક અનુમોદના કર્યા બાદ જ ભોજન કરીશ

સુપાત્રદાનની મહત્તા શાલિભદ્ર આદિના દૃષ્ટાંતો દ્વારા સારી રીતે સમજ્યા પછી હવે એ લાભથી વંચિત રહેવું મને નહિ પોષાય

નોંધ –

---

(૧૭) સાધર્મિક ભક્તિ

દરરોજ ઓછામાં ઓછા ૧ સાધર્મિક બંધુ (સમાન ધર્મ પાળનાર–જૈન)ની અન્ન-પાણી આદિ દ્વારા ભક્તિ કરીશ

જે દિવસે એ લાભ નહિ મળે તે દિવસ   રકમ સાધર્મિક ભક્તિ ખાતે અલગ રાખીશ અને યોગ્ય અવસર સાધર્મિક ભક્તિમાં તેનો ઉપયોગ કરીશ.

"સાધર્મિકના સગપણ સમાન કોઈ સગપણ નથી"

આ શાસ્ત્રવચન પુણિયા શ્રાવક આદિના દૃષ્ટાંતો દ્વારા હવે મને બરોબર સમજાયું છે

નોંધ –

---

(૧૮) અનુકમ્પાદાન

(અ) દીન દુખી આદિ દયાપાત્ર જીવોને રોજ ઓછામાં ઓછા ૫ ૧૦ પૈસા કે તેથી વધારે દાન વિનમ્ર ભાવે કરીશ

(બ) “સર્વથા સહુ સુખી થાઓ, પાપ ના કોઈ આચરો,
રાગદ્વેષથી મુક્ત થઈને, મુક્તિ સુખ સહુ જગ વરો.”
દરરોજ આ શ્લોક બોલી, દરેક જીવોના કલ્યાણની ભાવનાપૂર્વક ૧૨ નવકાર ગણીશ.

બીજા જીવોનું હિત કરવાથી જ પોતાનું હિત થાય છે આ શાસ્ત્ર વાક્યનું રહસ્ય હવે મારા અંતરમાં બરાબર ઠસી ગયું છે.

નોંધ :-

---

(૧૯) તપસ્વીઓને વંદના

દરરોજ બપોરે ભોજનની શરૂઆતમાં ૧ સુખી રોટલી ખાઈશ અને તે વખતે આયંબિલ આદિના તપસ્વીઓને ભાવપૂર્વક પ્રણામ કરીશ અને અણાહારીપદ (મોક્ષ પદ કે જ્યા આહાર કરવાની પચાત જ નથી હોતી) ની ભાવના ભાવીશ.

નોંધ :-

---

(૨૦) ભોજન સમયે મૌન

જ્ઞાનાવરણીય કર્મબંધથી બચવા માટે ભોજન સમયે એઠા મોઢે નહિ બોલું. કદાચ બોલવાની જરૂર પડે તો પાણી વડે મુખ શુદ્ધિ કરીને જ બોલીશ.

નોંધ :-

---

(૨૧) અચિત્ત પાંણી-વનસ્પતિનો ઉપયોગ

(અ) સચિત્ત (સજીવ –કાચા પાણીના એક ટીપામા નિરંતર અસંખ્ય જીવોની ઉત્પત્તિ–નાશ ચાલુ હોય છે. આ રહસ્યને જાણ્યા પછી હવેથી હુ દરરોજ પીવા માટે તો અચિત્ત (નિર્જીવ) પાણીનોજ ઉપયોગ કરીશ.

(બ) તેવી જ રીતે અચિત્ત (નિર્જીવ) વનસ્પતિનો જ ખોરાક તરીકે ઉપયોગ કરીશ.

સચિત્ત પાણી કે સચિત્ત વનસ્પતિને મોઢામા નાખવા જેટલો નિર્દય બનવુ એ અહિંસા પ્રધાન જૈન ધર્મને પાળનાર એવા મને શોભે નહિ (અચિત્ત પાણી અને વનસ્પતિની સમજ ગુરુગમથી મેળવી લઈશ)
નોંધ -

(૨૨) ભોજન બાદ થાળી ધોઈને પીવી

જમ્યા પછી થાળી ધોઈને પી જઈશ

આમ કરવાથી એંઠી થાળીમા અતર્મુહૂર્તમા જ ઉત્પન્ન થનાર અસખ્ય લગિયા બેઇન્દ્રિય સૂક્ષ્મ જીવો અને સમૂર્છિમ સૂક્ષ્મ પચેન્દ્રિય મનુષ્યોને અભયદાન મળે છે અને આયબિલ તપ જેટલો લાભ થાય છે આ નિસ્વાર્થ જ્ઞાનીઓના હિતકારી વચન પર મને પૂરેપૂરી શ્રધ્ધા છે અને તેથી એનુ પાલન હુ જરૂર કરીશ
નોંધ -

(૨૩) સામાયિક

(અ) મુનિ જીવનના આસ્વાદ રૂપ ઓછામા ઓછો ૧ સામાયિક દરરોજ કરીશ
(બ) દેવટે મહિનામા   સામાયિક જરૂર કરીશ
(ક) કદાચ સામાયિક લેવાની વિધિ નહિ આવડતી હોય તો પવિત્ર વસ્ત્રો પહેરી, કટાસણા પર બેસી જમણો હાથ ભૂમિ પર સ્થાપન કરી સામાયિકના સ્રક પપૂર્વક ત્રણ નવકાર ગણી બે ઘડી (૪૮) મિનિટ સુધી ધર્મધ્યાન કરીશ અને બે ઘડી બાદ એ જ રીતે ત્રણ નવકાર ગણીને ઊઠીશ
(ડ) સામાયિકની વિધિ શીખી ન લઉ ત્યા સુધી   નો ત્યાગ
નોંધ -

(૨૪) મૌન

દરરોજ ઓછામા ઓછો ના કલાક મૌન પાળીશ

અંતર્મુખતા, ગંભીરતા આદિ ગુણોની કેળવણી, શક્તિનો સંચય, વચન ગુપ્તિનું પાલન, માનસિક શાંતિ આદિ મૌનના અનેક ફાયદાઓ સમજ્યા પછી હવેથી હું દરરોજ આ નિયમનું પાલન કરીશ.

મારા નાથ ત્રિલોકગુરૂ પરમાત્મા શ્રી મહાવીર દેવ તો દીક્ષા લીધા બાદ કેવળજ્ઞાનની ઉત્પત્તિ પર્યંત ૧૨॥ વર્ષ સુધી મૌન રહ્યા હતા. તેમના અનુયાયી તરીકે પણ હું આટલું તો જરૂર કરીશ.

નોંધ :-

---

(૨૫) જ્ઞાન આરાધના (૧ ગાથા કંઠસ્થ)

(અ) સમ્યક્ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ અને વૃદ્ધિ માટે દરરોજ ઓછામા ઓછી ૧ ધાર્મિક ગાથા જરૂર કંઠસ્થ કરીશ અને અવસરે તેનો અર્થ જાણવા માટે પણ લક્ષ્ય રાખીશ. ગાથા નહિ ગોખાય તો તેના બીજા દિવસે…… ……નો ત્યાગ.

(બ) છેવટે મહિનામા………ગાથા જરૂર કરીશ.

અનાદિ કાલીન મોહનાં ઝેરને ઊતારવા માટે ગારૂડીમંત્ર સમાન એવા જ્ઞાનીઓનાં વચનોને કંઠસ્થ કરવા માટે હવે તો હું જરા પણ ઉપેક્ષા નહિ સેવુ.

નોંધ :-

---

(૨૬) સ્વાધ્યાય - ધાર્મિક વાંચન

(અ) દરરોજ ઓછામાં ઓછો ૦॥ કલાક સ્વાધ્યાય (પૂર્વે ગોખેલી ધાર્મિક ગાથાઓનુ પુનરાવર્તન) જરૂર કરીશ. **[અને/અથવા]**

(બ) દરરોજ ઓછામાં ઓછો ૦॥ કલાક ધાર્મિક પુસ્તકોનુ વાંચન જરૂર કરીશ. જૈન કુળમા જન્મ પામવા છતા જૈન ધર્મના સિધ્ધાંતોથી અનભિજ્ઞ (અજાણ) રહેવુ એ ખરેખર શરમજનક ગણાય એમ મને લાગે છે અને તે કલંકને સ્વાધ્યાય-ધાર્મિક વાંચન આદિ દ્વારા ભૂસી નાખીશ.

નોંધ :-

(૨૭) ધાર્મિક પાઠશાલા

(અ) આત્મ હિતકારી ધાર્મિક જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે દરરોજ જૈન ધાર્મિક પાઠશાલામા જઈશ પાઠશાલા નહિ જઈ શકાય તે દિવસે ના ત્યાગ

(બ) મારા બાળકોને જૈન ધાર્મિક પાઠશાલામા મોકલવા માટે બનતી કોશિષ કરીશ બાળક પાઠશાલામા નહિ જાય તેના બીજા દિવને મારે ના ત્યાગ.

ધાર્મિક જ્ઞાનનુ મહત્ત્વ સમજ્યા પછી હવેથી આ બાબતમા હુ જરાપણ બેદરકારી નહિ સેવુ

નોંધ –

(૨૮) ધર્મચર્ચા

(અ) દરરોજ ઓછામા ઓછી ૧૦ મિનિટ સુધી ઘ ના સભ્યો સાથે ધર્મચર્ચા કરીશ

(બ) છેવટે રાત્રે ઘરના સભ્યોને એકત્રિત કરી તેમની સમક્ષ ૦ા કલાક પણ ધાર્મિક પુસ્તકનુ વાચન જરૂર કરીશ

ઘરમા શાંતિ અને સપનુ વાતાવરણ સર્જવા માટે ઘરની પ્રત્યેક વ્યક્તિમા ધાર્મિક સંસ્કારો હોવા અનિવાર્ય છે એમ સમજ્યા બાદ હવે આ નિયમ દ્વારા ઘરના પ્રત્યેક સભ્યોને ધાર્મિક સંસ્કારથી સુવાસિત બનાવવા હુ જરૂર કોશિષ કરીશ

(ક) જે દિવને તેમ નહિ બની શકે તેને બીજે દિવને ના ત્યાગ

નોંધ –

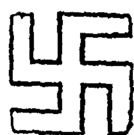
(૨૯) બ્રહ્મચર્ય

(અ) ચાતુર્માસ દરમ્યાન સંપૂર્ણ બ્રહ્મચર્યનુ પાલન કરીશ

(બ) છેવટે આઠમ–પાખી–પર્યુષણ–આયંબિલ ઓળી આદિ દિવસોમા બ્રહ્મચર્યનુ પાલન કરીશ

(ક) મહિનામા દિવસ બ્રહ્મચર્યનુ પાલન કરીશ

વિભાગ—૨

નિષેધાત્મક (Negative) નિયમો

(આ વિભાગની અંદર નિષેધાત્મક અર્થાત ન કરવા યોગ્ય બાબતો અંગેના ૨૨ નિયમો આપેલા છે.)

નિષેધાત્મક (Negative) નિયમો

(૧) સિનેમા-નાટક-ટી વી

(અ) મનની પવિત્રતાને ખતમ કરનાર અને અનેક કુસંસ્કારોને જન્મ આપનાર (Sin=પાપ, સિનેમા=પાપની માતા) આંખોને નુકશાન પહોંચાડનાર સિનેમા નાટક, ટી વી નહિ જોઉં

(બ) માતા પિતાને આગ્રહ કરી બળાત્કાર (માતા-પિતાદિની ઇચ્છા વિરુદ્ધ) ઘરમાં વસાવેલ ટી વી ને વેચી નાખવા માટે માતા-પિતાને વિનંતી કરીશ જ્યાં સુધી ઘરમાંથી ટી વી દૂર નહિ થાય ત્યાં સુધી ___ નો ત્યાગ

(ક) પાડોશી કે સગાસંબંધી આદિના ઘરમાં ગોઠવેલ ટી વી ના કાર્યક્રમો જોવા માટે ખાસ ત્યાં નહિ જાઉં ન છૂટકે અનાયાસે જોવાઈ જવાય તેની જયણા અથવા બાર નવકાર ગણીશ

(ડ) થીયેટરમાં જઈને ટિકિટ કઢાવી સિનેમા-નાટક નહિ જોઉં સ્કૂલ-કોલેજમાં ક્યારેક ભજવાતા નાટક કે ચલચિત્રો-જો તે જનપ્રાયઃ અશ્લીલ ન હોય તો જોવાની જય ॥

નોંધ -

---

(૨) રાત્રિભોજન

(અ) નરકના પ્રથમ દ્વાર સમાન અસંખ્ય જીવોનો કચ્ચરઘાણ બોલાવનાર આરોગ્ય અને બ્રહ્મચર્ય માટે હાનિકર્તા, અરે! શાસ્ત્રોમાં પણ જેનો નિષેધ કરવામાં આવ્યો છે એવા રાત્રિભોજનના પાપનું હરેશે હું સેવન નહિ કરું અર્થાત્ સૂર્યાસ્ત થયા બાદ અન્ન પાણીનો ત્યાગ કરી ચોવિહારનું પચ્ચક્ખાણ કરીશ અને એનાથી મને મહિનામાં ૧૫ ઉપવાસનો લાભ થશે નહિ ભૂલું જેમ ત્રણ ધાન્યાદિને કારણે કદાચ ચોવિહાર ન થઈ શકે તો પણ તિવિહાર આદિની વ્યવસ્થા કરીને

પણ જૈનકુળનાં આ જન્મગત આચારને હું મારા જીવનમાં કોઈ પણ રીતે અપનાવીને જ જંપીશ.

(બ) નોકરી આદિના કારણે નેમ કરવું અશક્ય જેવું લાગશે તો છેવટે ચોવિહારનો લક્ષ રાખી રાત્રે એકવાગ્યાથી વધારે વખત તો અન્ન પાણી નહીં જ વાપરું. અને રાત્રે એકવાર ભોજન કરતી વખતે પણ દરરોજ મનમાં પશ્ચાત્તાપ કરીશ.

(ક) રાત્રે પાણી સિવાય કાંઈપણ મુખમાં નહિં નાખું.

(ડ) મહિનામાં   દિવસ જરૂર ચોવિહાર (રાત્રે ચારે પ્રકારના આહારનો ત્યાગ) કરીશ.

નોંધ :

---

(૩) કંદમૂળ

(અ) જેમાં સોયના અગ્રભાગ જેટલા વિભાગમાં અનંતાનંત નિગોદના જીવો રહેલા છે. એવા કાંદા, બટાટા, લસણ, ગાજર, મૂળા આદિ કદમૂળ ગણાતી વનસ્પતિઓનું સેવન હું નહિં કરું. (દવા અર્થે જયણા) જીભના ક્ષણિક સ્વાદ ખાતર અનંતાનત જીવોનું કચ્ચરઘાણ બોલાવવાનું ભયંકર પાપ હું કેમ જ કરી શકુ ?

(બ) મારા ઘરનાં પ્રત્યેક સભ્યોને આ બાબતની સમજ આપી કંદમૂળ ભક્ષણના મહાપાપને હું ઘરમાંથી દેશનિકાલ ન કરું ત્યાં સુધી મારે   નો ત્યાગ.

નોંધ :–

---

(૪) હોટલનાં ખાન – પાન

(અ) વાસી ભોજન, કંદમૂળ, દ્વિદળ, આદિ નિયમોનો ભંગ કરાવનાર, રોગી, માંસાહારી, દારૂડિયા આદિના વાસણના સંસર્ગ દોષથી તનના અને મનના આરોગ્યને માટે હાનિકર્તા એવા હોટલના ખાનપાનનું સેવન હું નહિં કરું.

(બ) કોઈ અનિવાર્ય સંજોગોમાં હોટલના ખાનપાન ચા આદિનું

સેવન કર્યુ હોય તો પ્રાયશ્ચિત્ત રૂપે આયંબિલ કે એકાસણુ કરીશ અથવા એક બાંધી નવકારવાળી ગણીશ

નોંધ

(૫) વાસી ભોજન

નરમ રોટલા, પુરી, શીરો આદિ ભોજનનો સૂર્યાસ્ત પહેલા ઉપયોગ કરી નાખવામાં ન આવે તો રાત્રિના વ્યાપકપણાના પ્રભાવે તેમાં અગણિત સૂક્ષ્મ અદ્રશ્ય જીવોની ઉત્પત્તિ થઇ જાય છે તેથી એ જીવોની હિંસાથી બચવા માટે હવેથી હું વાસી ભોજન નહિ કરુ

આ મોહનથાળ વગેરે સુખડી શિયાળા, ઉનાળા અને ચોમાસામાં અનુક્રમે ૩૦–૨૦–૧૫ દિવસ બાદ ત્યાર બાદ અભક્ષ્ય થઈ જાય છે ૧૬ પ્રહર (બે અહોરાત્ર) ઉપરાંતનુ દહીં, ત્રણ દિવસથી વધારે સમયના (જેનુ ચૂર્ણ થઇ જાય તેવા સુકેલા ન હોય એવા) અથાણા પણ અભક્ષ્ય ગણાય છે તેથી એ બધાનુ પણ હું સેવન નહિ કરુ અને એ રીતે અગણિત જીવોને અભયદાન આપીશ

નોંધ –

(૬) દ્વિદળ અને કાચા ગોરસનુ મિશ્રણ

દ્વિદળમગ, ચણા, તુવેર, વાલ, વટાણા વગેરે કઠોળનો સાથ (પૂરા ગરમ નહિ કરેલા એવા ગોરસ (દૂધ દહિં, છાશ) સાથે મિશ્રણ થવાથી અસંખ્ય સૂક્ષ્મ બેઇન્દ્રિય જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે તેથી એ અસંખ્ય જીવોની હિંસાના મહાપાપથી આત્માને બચાવી લેવા હવેથી હું દ્વિદળ અને કાચા ગોરસનુ મિશ્રણ ન થાય તે માટે નીચે મુજબ પૂરતી તકેદારી રાખીશ

૧) દાળ અથવા કઠોળના શાકવાળા, અથવા કઠોળમાંથી બનાવેલા મિષ્ટાન્ન— વાસણમાં થાળી–વાટકા આદિને પાણીથી ધોઈ કપડાથી લૂછી તદ્દન કોરા કર્યા વિના કાચા દહીં–છાશ વિગેરે નહિ નાખુ

(૨) ખીચડી અને કાચી છાસનો ઉપયોગ નહિં કરું.

(૩) વડા અને કાચી દહીંનું મિશ્રણ નહિં કરું .. .. ઇત્યાદિ.

નોંધ :-

---

(૭) બજારુ મીઠાઈ ફરસાણ

(અ) કેટલાય દિવસો - મહિનાઓનાં વાસી, ગમે તેમ બનાવેલા, દ્વિદળ - કાચા ગોરસનાં મિશ્રણ દોષથી યુક્ત, અભક્ષ્ય પદાર્થોનાં મિશ્રણવાળા વગેરે અનેક દોષોથી યુક્ત બજારુ મીઠાઈ - ફરસાણ મારી જીભનાં ક્ષણિક સ્વાદ ખાતર નહિ ખાઉં.

(બ) કોઈ અનિવાર્ય સંજોગોમાં તેમ કરવું પડશે તેના બીજા દિવસે . . નો ત્યાગ.

જૈન ધર્મનાં પવિત્ર આચારોને જીવનમાં અપનાવ્યા વિના મારા અંતરને હવે જંપ નહિ જ વળે.

નોંધ :-

---

(૮) માંસ - મદિરા - મધ - માખણ

(અ) આ ચાર મહા વિગઇઓ કે જેઓ મન - ઇન્દ્રિયોમાં મહાવિકારને ઉત્પન્ન કરનારી છે અને જેઓમાં તેવાજ પ્રકારનાં રંગવાળા અસંખ્ય સૂક્ષ્મ જીવોની ઉત્પત્તિ નાશ થવાથી મહા - હિંસાનાં કારણ રૂપ છે. તેઓનું સેવન પ્રાણાંતે પણ નહિ કરું.

(બ) છેવટે દવા આદિ અનિવાર્ય સંયોગો સિવાય મધ-માખણનું સેવન નહિ કરું. માંસ-મદિરાનું સેવન તો દવાના કારણે પણ નહિ જ કરું.

નોંધ :

(૯) બીડી-સીગારેટ-પાન-તમાકુ-અફીણ

(અ) જીવન જીવવા માટે તદ્દન નકામા ગણાતા, તનના અને મનના આરોગ્યને માટે હાનિકર્તા, એવા બીડી-સિગારેટ પાન-તમાકુના વ્યસનને પનારે હું નહિ પડું તેનું સેવન બિલકુલ નહિ કરું

(બ) આગાઉથી ઘર કરી ગયેલા આ વ્યસનોનો હું ત્યાગ કરવાનો અભ્યાસ પાળીશ અને સંપૂર્ણ ત્યાગ ન કરી શકું ત્યાં સુધી નો ત્યાગ

નોંધ

---

(૧૦) ચા-કોફી

(અ) સાંવત્સરી તથા પર્યુષણ જેવા પર્વ દિવસોમાં પાપ પંચમ કર્મ નિર્જરાના સાધક એવા તપધર્મનું આચરણ કરવામાં મહા અંતરાયભૂત એવી ચા-કોફીનું વ્યસન તરીકે સેવન નહિ કરું

(બ) આગાઉથી પડી ગયેલું ચા-કોફીનું વ્યસન છોડી ન શકું ત્યાં સુધી નો ત્યાગ

(ક) દિવસમાં એકથી વધારે વખત ચા-કોફી નહિ પીઉં

નોંધ

---

(૧૧) ઠંડા પીણા-આઈસ્કીમ

(અ) પાણીના એક ટીપામાં અસંખ્ય જીવો હોય છે તેને થીજવી ઘટ્ટ બનેલા બરફમાં તો તેના કરતા પણ અગણિત જીવો હોવાથી બરફ ૨૨ અભક્ષ્યમાંથી એક અભક્ષ્ય ગણાય છે તેથી તેના બરફના ઉપયોગથી બનતા આઈસ્ક્રીમ ઠંડા પીણાનું સેવન હું નહિ કરું

મારી રસનાના સ્વાદ ખાતર હિંસા કરી અગણિત જીવોની હિંસાનું પાપ તો હું નહિ જ કરું

(બ) જ્યારે મારા તેવા પ્રકારના [illegible] મનોબળનાં અભાવે લગ્ન પ્રસંગે વ્યવહાર સાચવવા ન શકે તેમ કરવું પડશે તો પણ તેના પ્રાયશ્ચિત રૂપે [illegible] નો ત્યાગ કરીશ, પરંતુ જીભના સ્વાદને ખાતર તો હું [illegible]-આઇસક્રીમનું સેવન નહિ જ કરું.

નોંધ :

---

(૧૨) તલ–મેવો–કોથમીર લીંબડાનાં પાન તથા દરેક પ્રકારનાં પાંદડાનાં શાક

જીવ હિંસાથી બચવા માટે વર્ષા ચાતુર્માસ (અષાઢ પૂર્ણિમાથી કાર્તિક પૂર્ણિમા સુધી)માં શાસ્ત્રમાં નિષેધ કરેલા તલ, દરેક પ્રકારનો મેવો (તે જ દિવસે ગોટલાથી અલગ કરેલી પિસ્તા, બદામની બીજ અને તેવા જ પ્રકારની અખરોટની બીજ સિવાય), કોથમીર, લીબડાનાં પાન તથા દરેક પ્રકારનાં પાદડાંનાં શાકનું ભક્ષણ હું નહિ કરુ. અને એ દ્વારા મારા આત્માને જીવહિંસાથી બચાવી લેવા ઉપરાત સાધુ–સાધ્વી–ભગવંતોને સૂઝતા અન્નપાણી વહોરાવવાનો લાભ પણ હું નહિ ગુમાવુ.

નોંધ :

---

(૧૩) ઉદ્ભટ વેષ :

(અ) મારા અને મને જોનારના અંતરમાં વિકારો ઉત્પન્ન કરનારા અને મોહભાવ વધારનારા તગ (શરીરના અવયવો સાથે અત્યંત ફીટ), પારદર્શક (શરીરના અવયવો દેખાય તેવા ઝીણા), અને ટુંકા (ગરદન સુધી મોઢું, કોણી સુધીના હાથ અને ઢીંચણ સુધીના પગ સિવાય શરીરના કોઇપણ અંગોપાંગ દેખાય તેવા) કપડા અર્થાત્ ઉદ્ભટ વેષ – ભૂષા હું નહિ પહેરૂ.

(બ) મુનિ જીવનની સ્મૃતિ માટે સફેદ વસ્ત્રો જ પહેરીશ.

(૫) બીજા લોકોથી તદ્દન અલગ તરી આવે તેવા, ભભકાદાર રંગવાળા કે વિચિત્ર ડિઝાઈનવાળા અત્યંત આકર્ષક ફેશનેબલ કપડાં હું નહિ જ પહેરું

કપડાં એ શરીરની લાજ ઢાંકવા માટે તથા ટાઢ આદિથી શરીરની રક્ષા કરવા માટેનું સાધન છે, નહિ કે શરીરના અવયવોનું વિચિત્ર પ્રદર્શન કરવા માટે કે બીજાને પોતાના શરીર તરફ મોહિત કરવા માટે તથા ઉદ્ભટ વેશભૂષા પહેરીને બીજાના અંતરમાં મોહભાવ વધારવામાં નિમિત્ત બનવાથી આપણે પણ ચીકણું મોહનીય કર્મ બંધાય છે આ વાત બરાબર સમજ્યા પછી હવેથી હું ધર્મી આત્માને છાજે તેવો અત્યંત મર્યાદા યુક્ત પવિત્ર પોષાક જ પહેરીશ

નોંધ –

(૨૪) લિપ્સ્ટીક-પફ-પાવડર

શરીર પ્રત્યેના મોહભાવને વધારનાર, દેહાધ્યાસ (દેહ=શરીર એજ હું=આત્મા છું એવા પ્રકારની ભ્રાન્તિ) ને પુષ્ટ બનાવનાર, સ્વરૂપના શીલધનને હાનિ પહોંચાડનાર એવા લિપ્સ્ટીક પફ-પાવડરના ખોટા આડંબર હું નહીં કરું

શીલ-બ્રહ્મચર્ય સમાન કોઈ આભૂષણ નથી આવા બ્રહ્મચર્યનો મહિમા સમજ્યા પછી તેને હાનિ પહોંચાડનાર ફેશનના ખોટા ભભકા હું નહિ કરું

નોંધ –

(૨૫) નિરોધ-નસબંધી-ગર્ભપાત-છુટાછેડા અને વિધવા વિવાહ

અનંત દુરાચારોને પોષનાર બ્રહ્મચર્યને અત્યંત હાનિ પહોંચાડનાર, પરમ પવિત્ર એવા રીષી આર્ય સંસ્કૃતિને છિન્ન ભિન્ન કરી નાખનાર, શાસ્ત્ર વિરુદ્ધ એવા ઉપરોક્ત પાપીષ્ટ તત્ત્વોના ભોગ હું નહિ બનું

(૧) હુ પોતે મારા જીવનમાં ઉપરોક્ત કોઈપણ તત્વોને અપનાવીશ નહિ.

(૨) બીજા કોઈ ને પણ તેમ કરવા માટે પ્રેરણા નહિ આપું.

(૩) કોઇ તેમ કરતું હશે તેની અનુમોદના – પ્રશંસા પણ હું નહિ કરું.

નોંધ :-

---

(૧૬) ડીટેકટીવ વાર્તાઓ, પ્રણયકથાઓ, સિનેસાહિત્ય

(અ) અનેક કુસંસ્કારોને જન્મ આપનાર અને વિષય વાસનાઓને ઉત્તેજિત કરનાર ઉપરોક્ત પ્રકારનું સાહિત્ય હું નહિ વાંચું.

(બ) મારા ઘરમાં કોઈ તેવા પ્રકારનું સાહિત્ય વાચતું હશે તેને પણ સમજાવી ઉપરોક્ત પ્રકારનાં સાહિત્યને મારા ઘરમાંથી દેશવટો આપીશ. કોઈપણ આર્ય માનવને આવુ સાહિત્ય વાંચવું અનુચિત ગણાય તો પછી પરમ પવિત્ર જૈન કુળમાં જન્મ પામેલા મને તો આવું કેમ જ છાજે?

નોંધ :-

---

(૧૭) નટ – નટીઓનાં કેલેન્ડર

ઘરનાં પવિત્ર વાતાવરણને દૂષિત કરતા, બાળકોનાં માનસપટ પર પણ માઠી અસર પહોંચાડનારા, શ્રાવકનાં ઘરમાં તદ્દન ન શોભે તેવા નટ – નટીઓ (સિને અભિનેતા – અભિનેત્રીઓ) નાં કેલેન્ડરોને મારા ઘરમાં સ્થાન નહિ આપું, પરંતુ ઘરનાં વાતાવરણને પવિત્ર બનાવનારા શ્રી દેવ–ગુરુનાં ફોટાઓને જરૂર સ્થાન આપીશ. અને મારા ઘરનું વાતાવરણ શ્રાવકનાં ઘરને છાજે તેવું બનાવવા કોશિષ કરીશ.

નોંધ :-

---

(૧૮) ખરાબ સોબત

'સંગ તેવો રંગ' અને 'સોબત તેવી અસર' આ કહેવતો

પ્રમાણે માન કે ખરાબ મિત્રોની જીવન ઉપર ઘણી મોટી અસર થાય છે તેથી-

(૧) આત્મા-પુણ્ય-પાપ-પરલોક આદિને નહિ માનનાર, સિનેમા-જુગાર આદિની પ્રેરણા કરનાર, વ્યસનોમાં ફસાયેલા, કેવલ પૈસા આદિ સ્વાર્થથી સાથે મિત્રતા રાખનાર ધર્મહીન મિત્રોની સોબત હું નહિ કરું.

(૨) વિજાતીય વર્ગ સાથે મિત્રતા બાંધવાનું આત્મઘાતી સાહસ હું દેખાદેખીથી પણ કદી નહિ કરું.

ખરાબ મિત્રોની સોબતથી તો અનેકોના જીવન બરબાદ થઈ ગયા છે એવું જાણ્યા પછી મારા જીવનની સલામતી માટે હું સારા મિત્રોની જ સોબત રાખીશ પરંતુ ઉપરોક્ત પ્રકારના મિત્રોથી તો સદાય દૂર રહીશ.

નોંધ -

---

(૧૯) જુગાર - પરસ્ત્રી ગમન

આ લોકમાં અપયશ અને વધ-બંધનાદિનું કારણ, પરલોકમાં નરકાદિ દુર્ગતિમાં લઈ જનાર પરસ્પર મહા વ્યસન-વિષય વધારનાર જુગાર તથા પરસ્ત્રી ગમનના મહાપાપોના પચ્ચક્ખાણ પણ હું લઉં છું.

નોંધ -

---

(૨૦) અનીતિ

નીતિ-પ્રામાણિકતા એના જીવનની પવિત્રતાનું મૂળ છે આવું સમજ્યા પછી હવે હું વેપાર આદિમાં,

(૧) વિશ્વાસઘાત,

(૨) અસલ નવી કે સારી વસ્તુ બતાવી નકલી બનાવટી, જૂની કે ખરાબ વસ્તુ આપવી

(૩) વધુ પૈસા લઈ ઓછો માલ આપવો

(ડ) કોઈની ગુમ થયેલી વસ્તુ પચાવી પાડવી વગેરે પ્રકારની અનિતિનું સેવન નહિ કરૂં.

(બ) સરકારી ઇન્કમટેક્સ (આવકવેરા), સેલટેક્સ (વેચાણવેરા), વગેરે ભરવામાં પણ અનીતિ નહિ કરૂ.

અનીતિથી થતા કેટલાક સ્થૂલ લાભો કરતાં પણ પરિણામે થતા અનેક ગેરલાભોનો દીર્ઘદૃષ્ટિથી વિચાર કરી હવેથી હું મારા જીવનને બને તેટલો નીતિસંપન્ન બનાવવા કોશિષ કરીશ.

(ક) મનની નબળાઈને કારણે ન છૂટકે ક્યાં પણ અનીતિનું સેવન કરવું પડશે તો પણ હૃદયમાં પશ્ચાત્તાપ કરીશ અને પ્રાયશ્ચિત્ત રૂપે ૧૨ નવકાર કે ૧ બાધી નવકારવાળી ગણીશ અથવા તે દિવસે ... નો ત્યાગ કરીશ.

નોંધઃ –

---

(૨૧) જાતીય બદી

(અ) કોઇપણ પ્રકારની જાતીય બદીઓમાં કુમિત્રોની સોબત આદિથી હું ફસાઇશ નહિ.

આ બદીઓએ તો અનેકોનાં જીવનની ભયંકર ખાનાખરાબી સર્જી છે. એવું સાંભળ્યા-વાંચ્યા અને જોયા પછી હવેથી હું મારા જીવનની સલામતી માટે ભારે કાળજી રાખીશ.

(બ) પૂર્વે પડી ગયેલી કોઈપણ જાતીય બદીનું જે પળે સેવન થશે તેને બીજે દિવસે ઉપવાસ અથવા આયંબિલ કરીશ અથવા ઘી નો ત્યાગ કરીશ.

(૨૨) સાધુ–સાધ્વી–ભગવંતોની નિંદા

(૧) કોઇપણ ગચ્છ–સમુદાયનાં પૂજનીય સંસારત્યાગી સાધુ–સાધ્વી, ભગવંતોના છદ્મસ્થપણાથી છતા કે અછતા નાના મોટા દોષોને વર્ણવી તેઓની નિંદા કરવાનું મહા પાપ હું નહિં જ કરું.

(૨) કોઇ તેમ કરતું હશે તો હુ તેને સાંભળીશ પણ નહિ.

સામાન્ય રીતે કોઇપણ જીવની નિંદા કરાય નહિં તો પૂજનીય ત્યાગી સાધુ–સાધ્વી ભગવંતોની નિંદાનું ભયંકર પાપ તો થાય જ શી રીતે?...

નોંધ :

વિભાગ–૩

"શું પ્રતિજ્ઞા એ બંધન છે ?"

[પ્રતિજ્ઞા (નિયમ) ની આવશ્યકતા, અનિવાર્યતા અને મહત્તા સમજાવતો તેમજ પ્રતિજ્ઞા વિરોધી અનેક મતવ્યોનું નિરાકરણ કરતો આ લેખ ખાસ મનનપૂર્વક વાંચવા જેવો છે]

"શું પ્રતિજ્ઞા એ બંધન છે???"

["પ્રતિજ્ઞા (નિયમ) લઈએ અને તૂટી જાય એના કરતાં પ્રતિજ્ઞા ન લેવી સારી" ઇત્યાદિ બોલનારાઓ આટલું તો જરૂર વિચારે]

આજે ઘણા આત્માઓ "પ્રતિજ્ઞા (નિયમ) લેવાની શી જરૂર છે?" .. "અમે તો પ્રતિજ્ઞા લીધા વિના જ અમુક રીતે વર્તીશું, પરંતુ પ્રતિજ્ઞા તો નહિ લઈએ!" "પ્રતિજ્ઞા એ તો બંધન છે" "પ્રતિજ્ઞા લઈએ અને પછી ભાગી જાય એના કરતાં પ્રતિજ્ઞા ન લેવી સારી" ઇત્યાદિ માનતા–બોલતા કે પ્રચારતા જોવા મળે છે.

તેઓએ આટલું જરૂર વિચારવુ ઘટે કે–જેમ વ્યવહારમા પણ રેડિયો કે ટી. વી. વગેરે મનોરંજનના સાધનો ઘરમાં વસાવ્યા પછી કદાચ ૧૨ મહિના સુધી તેનો ઉપયોગ બિલકુલ ન થાય તો પણ જો લાયસન્મ રદ ન કરાવ્યુ હોય તો ૧૨ મહિનાને અંતે તેનો ટેક્સ ભરવો જ પડે છે .. મકાન ભાડે લીધા પછી સંયોગવશાત્ તેનો ઉપયોગ ન કરી શકવા છતા પણ મકાન વિધિપૂર્વક પાછુ સુપ્રત ન કર્યું હોય તો તેનુ ભાડુ ભરવું જ પડે છે. તેવી જ રીતે દુનિયામાં થઇ રહેલાં અગણિત પાપોનો પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક ત્યાગ ન કર્યો હોય ત્યા સુધી ગમે તે પળે ગમે તે પાપ કરી નાખવાની શકયતા ખુલ્લી રહેલી હોવાથી તે પાપ ન કરવા છતા પણ તે નિમિત્તે કર્મબંધ ચાલુ જ રહે છે. માટે જ તો નિગોદ (અનંતકાય=અનંત જીવોનુ એકજ સૂક્ષ્મ શરીર)નાં જીવો હિંસા, અસત્ય, ચોરી, મૈથુન જેવા કોઇ પણ પ્રકારનાં વ્યકત (સ્પષ્ટ) પાપો ન કરતા હોવા છતા પણ પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક પાપોનાં ત્યાગના અભાવ (અવિરતિ) થી થતા કર્મના આશ્રવથી તેઓને અનંતકાળ સુધી નરક કરતાં પણ અનંતગણા દુઃખોવાળી નિગોદમા જન્મ–મરણ કરવા પડે છે . વળી પૃથ્વીકાય આદિ એકેન્દ્રિય જીવો મુખ ન હોવાથી કવલાહાર (મુખ દ્વારા કોળયા રૂપે આહાર ગ્રહણ કરવો તે) કરી શકતા નથી. તેમ છતા પણ પ્રતિજ્ઞા (વિરતિ) ના અભાવે ઉપવાસનું પુણ્ય પામી શકતા નથી અને અસંખ્ય વર્ષો સુધી તેમને એકેન્દ્રિય યોનિઓમાં જ જન્મ–મરણ કરવા પડે છે. માટે અવિરતિ (પાપો ન કરવાની પ્રતિજ્ઞાના અભાવ) થી થતા નિરર્થક કર્મબંધથી બચવા માટે પ્રતિજ્ઞા એ ખૂબજ જરૂરી છે

વળી કેટલાક જીવો એમ પણ કહે છે કે "અમુક પાપ ન કરવુ એ જાતની પ્રતિજ્ઞા લેવાથી ઊલટુ મન તે વાતનો જ વારવાર વિચાર કરવા માડે છે માટે પ્રતિજ્ઞા લેવી નહિ ' આ વાત પણ બરાબર નથી કારણ કે શરૂઆતમા કદાચ પૂર્વના સસ્કાર વશાત્ તેમ થાય તો પણ જો તે પાપના નુકશાન સમજવા પૂર્વક તેમ ન કરવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હોય તો ધીરે ધીરે મન ટેવાઇ જાય છે કે મારે તો અમુક કામ ન કરવાની પ્રતિજ્ઞા જ છે એટલે હવે મારે એ બાબતનો વિચાર કરવો પણ વ્યર્થ છે ઉપવાસનુ મહત્વ સમજવા પૂર્વક તેનુ પચ્ચક્ખાણ લીધા પછી ગમે તેવી સુદર રસવતી સામે આવે તો પણ 'મારે તો આજે ઉપવાસની પ્રતિજ્ઞા છે' એવા ખ્યાલથી પ્રાય એને તે સુદર રસવતીને ખાવાનુ કે તેનો વિચાર કરવાનુ પણ મન થતુ નથી આ અનુભવસિધ્ધ હકીકત છે આ તો થઇ નિષેધાત્મક નિયમની વાત

વળી કરવા યોગ્ય સુદર અનુષ્ઠાનો માટે પણ "હુ આમ જ કરીશ" આવી પ્રતિજ્ઞા લીધી ન હોય પણ ફક્ત સકલ્પ જ કર્યો હોય તો આપણુ મન સામાન્ય નિમિત્તો મળતા જ તરત એ શુભ સકલ્પથી ચલિત થઇ જાય છે દા. ત. દરરોજ પ્રભુદર્શન કરવાનો માત્ર સકલ્પ (પ્રતિજ્ઞા નહિ) કર્યો હોય તો થોડુ પણ વ્યાવહારિક કાર્ય આવી પડતા તરતજ મન નબળુ પડી જાય છે કે 'આજે તો અમુક પ્રકારના સયોગો હોવાથી મારાથી દર્શન થઇ શકશે નહિ કાલથી જરૂર કરીશ આજે એક દિવસ દર્શન ન થયા તો શુ ખાસ મોટુ થઇ જવાનુ હતુ' પણ જો પ્રભુ દર્શન કરવાની પ્રતિજ્ઞા જ લીધી હોય તો 'મારે તો સવારના મુખમા દાણો પણ નાખતા પહેલા પ્રભુ દર્શન કરવાની પ્રતિજ્ઞા છે માટે મારે તેનુ પાલન કરવુ જ જોઇએ આવા વિચારથી એ શુભ અનુષ્ઠાનમા નિયમિતતા જળવઇ રહે છે માટે વિધેયાત્મક બાબતોની પણ પ્રતિજ્ઞા (નિયમ) જરૂર લેવી જોઇએ

વળી પ્રતિજ્ઞાને બધન માનનારાઓએ એટલુ જરૂર વિચારવુ જોઇએ કે, જેમ મોટર, રેલ્વે, વિમાન વગેરેને બ્રેક હોય, ઘોડા-બળદ વગેરેને લગામ હોય, સમુદ્ર-નદીને કાઠાની મર્યાદા હોય તો જ તેઓ ઉપયોગી બની રહે છે પરતુ બ્રેક વગરની મોટર, રેલ્વે, વિમાન, લગામ વગરના ઘોડા-બળદ વગેરે તેમ જ કાઠા વગરના

સમુદ્ર-નદીથી અનેક હોનારતો અસંખ્ય છે...તેવી જ રીતે જીવનમાં પણ ઇન્દ્રિયો અને મન ઉપર પ્રતિજ્ઞા-નિયમ રૂપી બ્રેક-લગામ કે મર્યાદા હોય તો જ તે જીવન પોતાને અને બીજા પણ અનેકોને ઉપયોગી બની શકે છે. પરંતુ નિયમ વગરનુ નિરંકુશ જીવન તો અનાદિકાળના વિષય-કષાયોનાં કુસંસ્કારોને કારણે સ્વ-પરને અનેક રીતે અભિશાપ રૂપ (નુકશાન કારક) બની રહે તો પણ નવાઈ નહિ. માટે ટુંકમાં પ્રતિજ્ઞા એ બંધન નથી. પણ ઉલટું ગગ ઢેપની વાસનાઓનાં અને વિષય-કષાયના કુસંસ્કારોના બંધનાથી આત્માને છોડાવવા માટે તીક્ષ્ણ અસિધારા (તલવારની ધાર)નું કામ કરે છે. પ્રતિજ્ઞા એ તો પ્રમાદ રૂપી શત્રુની બાણવૃષ્ટિથી આત્માનુ રક્ષણ કરવા માટેનું મજબુત કવચ છે. બખ્તર છે. આવી પ્રતિજ્ઞાને બંધન માનવુ એ તો ખરેખર નરી આત્મવચના જ છે.

વ્યવહારમા પણ વેપારના અને સ્કુલ-કોલેજોના, હોટલો અને સિનેમા ટોકીઝોના, કલબો અને જીમખાનાઓના, રેલ્વે અને બસોનાં ટપાલખાતા અને બેન્કોનાં, કોર્ટ કચેરીઓ અને મ્યુનીસીપાલીટીના, રેશનીંગ અને દૂધ કેન્દ્રોનાં, મંડળો અને સોસાયટીઓનાં અનેક નિયમોને ડગલે-પગલે આધીન રહી જીવન જીવનારો માનવી માત્ર ધાર્મિક નિયમોને જ બધન રૂપ કહી તેની ઉપેક્ષા કરે તો એવા એ ભારેકર્મી માનવીની માત્ર ભાવ-દયા ચિંતવવા સિવાય બીજો ઉપાય પણ શુ હોઇ શકે ???

વળી "પ્રતિજ્ઞા લઇએ અને ભાગી જાય તો ?" એમ કહેનારા મૂઆ પહેલા જ મોકાણ માંડે છે. પ્રતિજ્ઞા લીધા પહેલાં જ ભાંગી જવાની વાત કરનારાઓ "રોતો જાય એ મૂઆની જ ખબર લાવે" એ લોકોક્તિને ચરિતાર્થ કરનારા છે. પરંતુ તેઓ સાંસારિક કાર્યોમાં આવુ કશુ જ વિચારતા નથી કે - "પ્લેનમા બેસી ફોરેન (પરદેશ) જાઉં તો છુ પણ અધવચ્ચે જ વિમાન સળગી જશે તો ?...હજારો રૂપિયા ખર્ચીને ડોકટર, વકીલ કે એન્જિનીયર આદિની ડીગ્રીઓ પ્રાપ્ત કરવા માટે ભણું છુ તો ખરો પણ તે ડીગ્રીઓ મળ્યા પછી હુ તરતજ મરી જાઉ તો મારા બધા જ પૈસા અને સઘળીયે મહેનત નકામી તો નહિ જાય ને ?.....મકાન તો બંધાવુ છુ પણ ધરતી કંપના આંચકાથી પડી જશે તો ? દુકાન તો ખોલુ છું પણ દેવાળુ નીકળશે તો ? દીકરી પરણાવુ

તો હું પણ થોડાજ વખતમા રડાપો આવશે તો ? આને પરણુ તો હું પણ થોડાજ વખતમા મરી જાય અને બધો ખચ નકામો જાય તો ?

ઉપરોક્ત બધાજ પ્રસંગોમા જો આવી રીતે ભવિષ્યના નુકશાનના વિકલ્પો કરવામા આવે તો સંસારનુ એક પણ કાર્ય બની શકે નહિ

વેપારમા નુકશાની આવશે તો ? એવી શંકાથી વેપારને જ નહિ કરનારો ધન પ્રાપ્તિના લાભને મેળવી શકતો નથી મરી જવાના ભયથી જે ભણતો જ નથી તે જિંદગીભર અભણ રહી જાય છે તેવી જ રીતે પ્રતિજ્ઞા લઉ અને ભાગી જાય તો ? એવી ખોટી આશંકાથી પ્રતિજ્ઞા નહિ લેનારો પ્રતિજ્ઞાથી (પાપોનો અટકાવરૂપ) થતા લાભથી સદાને માટે વંચિત રહી જાય છે, અને આ ચંચળ મનુષ્યભવનુ ક્ષણભંગુર આયુષ્ય પૂર્ણ થતા દુર્ગતિમા ધકેલાઈ જાય છે માટે પ્રત્યેક સુજ્ઞ પુરૂષોએ ઉપરોક્ત પ્રકારના માનસિક કુવિકલ્પોને દૂર કરી, પ્રતિજ્ઞાથી થતા લાભોનો વિચાર કરી યથાશક્તિ પ્રતિજ્ઞા સ્વીકારી તેનુ સુંદર રીતે પાલન કરવા માટે તત્પર રહેવુ જોઈએ

જેમ ઘરમા ઉપરના માળે ચડવા માટે રાખેલી નીસરણી ઉપરથી પગ લપસતા કોઈ પડી જાય તો પણ નીસરણી કાઢી નખાતી નથી પરંતુ પડવાથી થયેલ જખમને રૂઝાવવા માટે મલમપટ્ટી કરાવી બીજીવાર નિસરણી પર ચડતી વખતે વધારે સાવધાની રાખવામા આવે છે

તેવી જ રીતે સુંદર રીતે પાલન કરવાના શુભ ઈરાદાપૂર્વક લીધેલી કોઈપણ પ્રતિજ્ઞાનો કદાચ કયારેક કોઈક તીવ્રતમ અશુભ કર્મના ઉદયથી કે શરતચૂકથી ભંગ પણ થઈ જાય તો પણ તરત ગુરૂમહારાજને નિખાલસતા પૂર્વક જણાવી પ્રાયશ્ચિત્ત સ્વીકારી શુદ્ધ બની ફરીથી વધારે સાવધાની પૂર્વક તે પ્રતિજ્ઞાનુ પાલન કરવા માટે પુરૂષાર્થ કરવા જોઈએ.

પરંતુ ભાગી જવાના ઈરાદાથી પ્રતિજ્ઞાને જ નહિ સ્વીકારનારા મનુષ્ય તો ખરેખર કમ ઉપાયનના ભયથી ભોજન ત્યાગ કરનારાની જેમ, કે જુ-લીખ પડવાના ભયથી કપડાને જ શરીર પર નહિ પહેરનારાની પેઠે– હાસ્યાસ્પદ જ ગણાય ને ???

વળી કેટલાક આત્માઓ કેવળ અધ્યાત્મની કોરી વાતો કરી, કહેવાતી ધ્યાન અને યોગની પ્રક્રિયાઓને કે કેવળ પ્રાર્થનાને જ વધારે પડતું મહત્ત્વ આપી વ્રત-પચ્ચક્ખાણ તરફ તદ્દન અરુચિ દર્શાવે છે. કેટલાક તો —

"વ્રત નહિ, પચ્ચક્ખાણ નહિ, નહિ ત્યાગ કોઈ વસ્તુનો
મહાપદ્મ તીર્થંકર થશે, શ્રેણિક ઠાણાંગ જોઇ લો."

ઇત્યાદિ કોઇક અપેક્ષાથી કહેવાયેલા ઉપરોક્ત પ્રકારના વાક્યોને આગળ ધરી, શ્રેણિક આદિનાં દૃષ્ટાંત આપી કહે છે કે : "શ્રેણિક મહારાજાને કોઇપણ જાતનું વ્રત-પચ્ચક્ખાણ કે કોઇપણ વસ્તુનો; ત્યાગ ન હોવા છતાં પણ તેઓ પરમાત્મા શ્રી મહાવીરદેવ પ્રત્યેની અનન્ય શ્રદ્ધા-ભક્તિના પ્રતાપે આવતી ચોવીસીમાં પદ્મનાભ નામે તીર્થંકર થશે. ઠાણાંગ નામે ત્રીજું અંગસૂત્ર આ વાતની સાક્ષી પૂરે છે માટે પચ્ચક્ખાણ લેવાની કોઇ જરૂર નથી."

તે આત્માઓએ પણ જરૂર વિચારવુ ઘટે કે ઉપરોક્ત શ્લોક કેવળ ભક્તિયોગનુ માહાત્મ્ય વર્ણવવા માટે જ કહેવાયું છે નહિ કે વ્રતપચ્ચક્ખાણનો નિષેધ કરવા કે તેની ઉપેક્ષા કરવા. વળી શ્રેણિક મહારાજા તો પૂર્વે બાંધેલા તથા પ્રકારનાં નિકાચિત અપ્રત્યાખ્યાનીય કષાય મોહનીય કર્મના ઉદયથી વ્રત-પચ્ચક્ખાણ લઈ શકતા નહોતા કે કોઇપણ વસ્તુનો ત્યાગ કરી શકતા ન હતા પરંતુ તેમના હૃદયમાં તો વિરતિ (પ્રતિજ્ઞા) ધર્મ અને વિરતિધરો પ્રત્યે ભારોભાર બહુમાન હતું. જરાપણ અરુચિ કે ઉપેક્ષા ન હતી અને પોતે પ્રતિજ્ઞા ન લઇ શકવા બદલ તેમના અંતરમા ખૂબ જ પશ્ચાત્તાપ રહયા કરતો હતો. તેથી જ તેઓ પ્રતિજ્ઞા પ્રત્યેનાં સાપેક્ષ ભાવપૂર્વક પરમાત્મભક્તિનાં પ્રતાપે તીર્થંકર થવાનાં છે, નહિ કે વ્રત-પચ્ચક્ખાણ પ્રત્યે ઉપેક્ષા હોવા છતાં પણ .

વળી તે જ ભવમાં અવશ્ય કેવલજ્ઞાન પામી, તીર્થંકર બની, મોક્ષે જનારા અને છદ્મસ્થ અવસ્થામા પણ મોટે ભાગે સતત આત્મધ્યાનમાં લીન રહેનારા એવા ચરમ તીર્થપતિ શ્રમણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીએ પણ જે જગત-પ્રસિદ્ધ મહા પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી અને જેના પ્રભાવે ૫ મહિના અને ૨૫ દિવસના ઉપવાસના અંતે પ્રતિજ્ઞાની બધી જ શરતો પૂર્ણ થવાથી ચંદનબાળાના હાથે તેમનુ પારણુ

થયુ હતુ એ વાત પણ ધ્યાન આદિની વાતો કરી વ્રત-પચ્ચક્ખાણ ની ઉપેક્ષા કરનારા આત્માઓએ ખાસ વિચારવા જેવી છે વળી શ્રી તીર્થંકર ભગવંતોને દીક્ષા લેતી વખતે 'કરેમિ સામાઇયં" ઇત્યાદિ યાવજ્જીવ સામાયિકની ભીષ્મ પ્રતિજ્ઞાનો ઉચ્ચાર કરતાની સાથે જ પરમ વિશુદ્ધ અધ્યવસાયો થવાથી અત્યંત નિર્મળ એવું મનઃપર્યવ નામે ચોથુ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે આ બાબત પણ પ્રતિજ્ઞાની મહત્તાને સમજવાને માટે પૂરતી નથી શુ ?

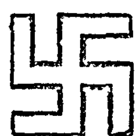
માટે બહુ વિસ્તારથી સર્યું

દરેક આત્માઓ આ લેખ મનન પૂર્વક વાંચી વિચારી, પ્રતિજ્ઞા કે નિયમ સંબંધી શાસ્ત્રવિરુદ્ધ માન્યતાઓને મગજમાંથી દેશવટો આપી શાસ્ત્રોક્ત જણાવેલ વિધેયાત્મક અને નિષેધાત્મક નિયમોમાંથી યથાશક્તિ નિયમોના સ્વીકાર કરી તેનુ શુદ્ધ રીતે પાલન કરી દેવદુર્લભ મનુષ્યભવને સફળ બનાવે એજ શુભેચ્છા

॥ शिवमस्तु सर्वजगत ॥

વિગત–૪

પ્રતિજ્ઞાની મહત્તા
યાને
વંકચૂલની કથા (સત્ય ઘટના)

[સામાન્ય ગણાતા નાનકડા એવા પણ નિયમોનું દઢતાપૂર્વક પાલન કરવાથી આલોકમાં અને પરલોકમાં કેવા મહાન લાભો થાય છે એ આ વંકચૂલની કથા તમને કહેશે.

પ્રતિજ્ઞાની મહત્તા
યાને
વંકચૂલની કથા (સત્ય ઘટના)

[illegible] દેશ અને [illegible]પુર નગર ત્યાં રાજ્ય કરે રાજા શ્રીચૂલ બહુજ પરાક્રમી [illegible] ચારી અને અત્યંત પ્રજાવત્સલ

શ્રીચૂલ રાજાને પુષ્પચૂલ નામે એક પુત્ર અને પુષ્પચૂલા નામે એક પુત્રી [illegible] બન્ને વચ્ચે અદ્ભુત [illegible] બન્નેને એકબીજા વિના ચાલે જ નહિ યુવાવસ્થાને પામેલા પુષ્પચૂલના લગ્ન એક [illegible] રાજકન્યા સાથે થયા

રાજકુમાર પુષ્પચૂલ પણ પિતાની માફક પ્રતાપી અને શૂરવીર હતો પરંતુ બાલ્યાવસ્થાથી જ ખરાબ મિત્રોની [illegible] યુવાવસ્થામાં [illegible] વ્યસન [illegible] થયા વ્યસનોને આધીન બનેલા પુષ્પચૂલ [illegible] અને અનેક [illegible] આથી લોકો તેને વંકચૂલ કહીને બોલાવતા

એક સમયની વાત છે રાજસભામાં બેઠેલા રાજા શ્રીચૂલ પાસે કેટલાક નગરના આગેવાનો આવ્યા રાજાને પ્રણામ કરી ઊભા રહ્યા તેમના મુખ ઉપર શોક અને ચિંતાની [illegible] સ્પષ્ટ [illegible] તેમના [illegible] ઉપરથી [illegible] રાજાએ [illegible] નિર્ભયપણે [illegible] કહેવા માટે [illegible] તેમાંના [illegible] રાજકુમાર પુષ્પચૂલ [illegible] આમાંથી [illegible] સુધી [illegible] પ્રજાનું [illegible] દુઃખ [illegible]

ખુબજ લાગી આવ્યું નગરજનોને યોગ્ય આશ્વાસન આપી વિદાય કર્યા અને રાજસભાનું કાર્ય પતાવી પુષ્પચૂલને એકાંતમાં બોલાવ્યો અને કહ્યું," પુષ્પચૂલ ! તારી કરિયાદો હવે દિન-પ્રતિદિન વધતી જાય છે. તારું નામ પુષ્પચૂલ હોવા છતાં તારા વાંકા કાર્યોને લીધે તુ વંકચૂલ તરીકે ઓળખાય છે. કોઇપણ ભોગે પ્રજાનું રક્ષણ કરવું એ રાજાની પ્રથમ ફરજ છે. મે તને ઘણી વખત સમજાવ્યો છતાં તુ હજીયે સમજતો નથી. હવે તને છેલ્લી વખત કહુ છુ કે તને સારી રીતે રહેવુ હોય તો ખુશીથી અહીં રહે. નહીં તો મારા નગરમાંથી ચાલ્યો જા. હું પુત્ર વિના ચલાવી લઈશ પરંતુ રાજયની આબરૂનાં કાકરા નહિ થવા દઉં

મુંગે મોઢે વંકચૂલ આ બધું સાંભળી રહ્યો. પોતે ખોટુ કરી રહ્યો છે અને પિતાની વાત સાચી છે એમ તેનાં સત્ય-પ્રિય અંતઃકરણને સતત લાગ્યા કરતુ હતુ. પરંતુ વ્યસનોની ગુલામીને લીધે તે સુધરવાને લાચાર હતો. તેથી થોડાજ વખતમાં તેણે નગર છોડવાની તૈયારી કરી લીધી. તેની પાછળ તેની બહેન પુષ્પચૂલા અને તેની પત્ની પણ જવા તૈયાર થયાં. પ્રજા-વત્સલ રાજા શ્રીચૂલે હૈયું કઠણ કરી ત્રણેને જવા દીધા.

નગરત્યાગ કર્યા પછી મહાપરાક્રમી વંકચૂલ એક લુંટારાની ટોળીમા ભળ્યો. થોડા જ દિવસોમાં ટોળીનાં આગેવાનનુ મૃત્યુ થતાં બધા લુંટારાઓએ તેને શૂરવીર જાણી પોતાની ટોળીનો આગેવાન બનાવ્યો. લુંટારુ ટોળીનાં નાયક બનેલા વંકચૂલે પણ સિંહગુહા નામની પલ્લીમાં પોતાનું નાનું સરખું રાજ્ય જમાવી લીધું.

એક વખતની વાત છે. જ્ઞાનતુંગસૂરિ નામે એક જૈનાચાર્ય પોતાનાં શિષ્ય પરિવાર સહિત વિહાર કરતાં કરતાં જંગલમાં ભૂલા પડયા. ચોમાસાનાં દિવસો તદ્દન નજીકમાં હતા. આજુ-બાજુમાં કોઇ ગામ ન હતું અને ચોમાસામાં જીવવિરાધનાથી બચવા માટે જૈન સાધુ વિહાર ન કરે. તેથી તેઓ સિંહગુહા પલ્લીમાં આવ્યા અને વંકચૂલ પાસે તેમણે ચાતુર્માસ રહેવા માટે જગ્યાની માંગણી કરી.

વસ્તુપાલે કહ્યું "મહારાજ! જગ્યાનો આવી તોટો નથી, પણ અમે [illegible] એને ચોગીની સાથે [illegible] પણ હવે તમે અહીં રહીને ધર્મનો ઉપદેશ આપી અમારા મન [illegible] નાખો તો મારી તો [illegible] ભાગી પડે. માટે એક [illegible] તમને અહીં જોવા છે, કે તમારે અહીં રહી તમારી ઈચ્છા મુજબ ધર્મ-ક્રિયાઓ કરવી, પરંતુ એક વાત [illegible] ધર્મ-ઉપદેશના આપવો નહીં. સમયજ્ઞ આચાર્ય મહારાજે કહ્યું "કબૂલ છે પણ એક વાત અમારી પણ તમારે માનવી પડશે કે જ્યાં સુધી અમે અહીં રહીએ ત્યાં સુધી અમારી આસપાસ હિંસા [illegible] ન થાય. વિવેકી વસ્તુપાલે તે વાત કબૂલ કરી આચાર્ય મહારાજને ચાતુર્માસ રાખ્યા.

સમયને જતા વાર લાગતી નથી. ધર્મધ્યાનપૂર્વક નિર્વિઘ્નપણે ચાતુર્માસ પૂર્ણ થતા [illegible] આચાર્ય ભગવંતે વિહાર કર્યો. મુનિવરોની [illegible] અત્યંત પ્રભાવિત થયેલા વસ્તુપાલ અને તેના સાથીદારો તેમને વળાવવા ચાલ્યા. પલ્લીની હદ પૂરી થતા [illegible] પાછા ફર્યા, પણ આવા પવિત્ર મહાત્માના મુખથી એક પણ શબ્દ ધર્મ ઉપદેશનો સાંભળ્યા વિના પાછા [illegible] વસ્તુપાલનું મન [illegible] ના. [illegible] સુધી આચાર્ય મહારાજની સાથે રહ્યા.

પલ્લીની હદ પૂરી થયેથી આચાર્ય [illegible] વસ્તુપાલની [illegible] આચાર્ય ભગવંત બોલ્યા: વસ્તુપાલ! હવે આપણી [illegible] પૂર્ણ થાય છે માટે તારી [illegible] હોય તો આપું. [illegible] નિમિત્ત [illegible] નિયમો [illegible] છે.

[illegible] મહારાજે પણ તારી પરિસ્થિતિ [illegible] [illegible] આંતરવિમાન [illegible] ત્યાગ કરી [illegible] નિયમનું પાલન [illegible] નિયમ [illegible]

"વંકચૂલ ! ધર્મઉપદેશ આપનાર મુનિઓ સામી વ્યક્તિની યોગ્યતા સમજીને કહે છે. માટે તું ધારે તો સહેલાઈથી પાળી શકે. તેવા ચાર નિયમો તને આપવા ઇચ્છું છું અને તે આ પ્રમાણે (૧) કોઈપણ અજાણ્યું ફળ તારે ન ખાવું. (૨) કોઈના ઉપર શસ્ત્ર પ્રહાર કરવો હોય તો કરતાં પહેલાં સાત ડગલા પાછા હટવું. (૩) કોઇપણ રાજાની પટ્ટરાણી સાથે વિષય સેવન ન કરવું અને (૪) કાગડાનું માંસ ન ખાવું." આટલું બોલી આચાર્ય મૌન રહ્યા.

વંકચૂલે વિચાર્યું, "ખાવાની બધી છૂટ છે. માત્ર અજાણ્યુ ફળ જ નથી ખાવાનુ ને ? આતો સારું થયું. અજાણ્યું ફળ ખાતાં તો કયારેક મૃત્યુને ભેટવું પડે ચોરી કરતાં હિંસા કરવી પડે તેનો પણ નિષેધ નથી. માત્ર ઘા કરતાં પહેલા સાત ડગલા પાછા હટવાનું ને ! તે પણ સારુ. વિચારવાની તક મળે અને વળી એક વખત મારી સામે આવેલો શિકાર થોડો જ છટકી જવાનો છે? પટ્ટરાણી સાથે વિષયસેવન ન કરવાનો નિયમ પણ શું ખોટો છે ? આનાથી તો ભયંકર વેર બંધાતાં અટકી જાય તથા નિંદનીય કાગડાનું તુચ્છ માંસ પણ મારે શા માટે ખાવું પડે ?" અને તે બોલ્યો. "મહારાજ કબૂલ છે. આ ચારેય નિયમો હું જરૂર પાળીશ. મારા પ્રાણનાં ભોગે પણ આ નિયમોને આંચ આવવા નહીં દઉં. "

હર્ષિત થયેલા આચાર્ય મહારાજે યોગ્ય હિત શિક્ષા સાથે ચાર નિયમો પાળવા માટે પચ્ચક્ખાણ આપ્યું અને જંગલની પલ્લીમાં પણ ચાતુર્માસ ઉપકારક નીવડ્યું માની સંતોષપૂર્ણ હૃદયે ત્યાંથી વિહાર કર્યો. . . .વંકચૂલ પલ્લીમાં પાછો ફર્યો.

(૩)

ભર બપોરનો સમય હતો. જંગલની ગીચ ઝાડીમાં વંકચૂલ અને તેના સાથીદારો બેઠા હતા સામે જ કોઇ રાજમહેલમાંથી ચોરી લાવેલા હીરા, મોતી અને ઝવેરાતનાં ઢગ પડ્યા હતા. સહુ થાકીને લોથ થઇ ગયા હતા. બધાને કકડીને ભૂખ લાગી હતી.

વંકચૂલે કહ્યું, 'ભાઇઓ! આ તીન મોતીથી પેટ નહી ભરાય કાંઇ ખાવાનું લાવો.' આજ્ઞા થતા જ સાથી જંગલમાં ઘૂમી વળ્યા અને થોડી જ વારમા સુંદર મઝાના ફળો લાવી વંકચૂલ આગળ રજુ કર્યા. અહા! શું એ ફળોનો આકર્ષક રંગ! કેવી મઝાની એની સુગંધ! ભલભલા તપસ્વીઓના મોંમા પણ પાણી આવી જાય.

બધા એ ફળો ખાવાને માટે ખૂબ જ તલપાપડ હતા પણ ટોળીનો નાયક શું આજ્ઞા કરે એ પહેલા તેઓ ખાવાને માટે લાચાર હતા. તેથી બધાએ વંકચૂલને જલ્દીથી ફળો આરોગવા માટે આગ્રહ કર્યો. વંકચૂલે પણ તરત એક ફળ ઉપાડયું. પણ જેવું મુખ આગળ ધર્યું ત્યાં જ ગુરુએ આપેલ નિયમ યાદ આવ્યો, "અજાણ્યું ફળ ખાવું નહિ."

તેણે સાથીદારોને પૂછ્યું, "ભાઇઓ આ ફળનું નામ શું?" ત્યારે એકે કહ્યું, "ખબર નથી." બીજાએ કહ્યું, "જંગલી ફળ જેવું લાગે છે." ત્રીજાએ કહ્યું, "ના ના આ તો બધા ફળોથી અત્યંત વધારે સુંદર ફળ હોવાથી અમૃતફળ હોવું જોઇએ." ચોથાએ કહ્યું "આપણે નામ સાથે શું નિસબત? આપણને તો ભૂખ મટાડવાથી કામ. માટે હવે નામના ઝઘડામા પડવા કરતા ખાવાની જ શરૂઆત કરો."

વંકચૂલે કહ્યું "મારે તો નિયમ છે અજાણ્યું ફળ ખાવું નહિ. માટે નામ જાણ્યા વગર હું તો નહી ખાઉં. તમારે ખાવું હોય તો તમે ખાઓ."

"વાહ રે વળી નિયમ કેવા?" સૌ મનમા હસતા હતા. પણ વંકચૂલ અડગ હતા. તે બોલ્યા "ખબરદાર! હું મારા નિયમોનો હું પ્રાણાન્તે પણ ભંગ નહિ થવા દઉં."

આખર ઘણા ભાગના સાથીદારો ભૂખ સહન ન થતા એ ફળો ખાવા લાગ્યા. વંકચૂલ અને થોડા સાથીદારો એમ જ બેસી રહ્યા. પણ આ શું!!! થોડી જ વારમા ફળ ખાનારા બધા જ સૌ ટપોટપ બેભાન થઇને ઢળી પડયા અને થોડી જ પળોમા

એમનાં પ્રાણ પંખેરાં ઉડી ગયાં. ! આ દ્રશ્યને જોતાં જ વંકચૂલ અને બાકીનાં સાથીદારો સમજી ગયા કે આ ફળો તે બીજા કોઇ નહિ પણ કિંપાક નામે અત્યંત ઝેરી ફળો છે કે જેઓ દેખાવમાં અત્યંત મનોહર અને સુગંધી તથા ખાવામાં પણ અત્યંત સ્વાદિષ્ટ હોવા છતાં પણ પેટમાં ગયા બાદ તત્કાળ પ્રાણ હરી લે છે.

વંકચુલે મનોમન ગુરૂમહારાજનો ઉપકાર માન્યો. એને થયું. "જો ગુરૂમહારાજે મને અજાણ્યું ફળ ન ખાવાનો નિયમ ન આપ્યો હોત તો આજે મારી સ્થિતિ પણ આવી જ થાત." અને તે મનોમન ઉપકારી ગુરૂમહારાજને ભાવપૂર્વક વંદન કરવા લાગ્યો

(૪)

પાછલી રાતનો સમય હતો ચોરી કરીને પાછા ફરેલા વંકચૂલે પલ્લીની મધ્યમાં આવેલી પોતાની કુટીરમાં પ્રવેશ કર્યો. પણ અંદરનું દ્રશ્ય જોતાં જ તેની આંખોના ભવાં ઊંચે ચડી ગયાં. સામે પડેલા પલંગપર પોતાની સ્ત્રીને કોઈ પર પુરૂષ સાથે ઘસઘસાટ ઊંઘતી જોઇ તેનુ લોહી ઊકળી ઊઠ્યુ. તેણે તરતજ મ્યાનમાંથી તલવાર બહાર કાઢી અને એક જ ઝાટકે બેયને ખલાસ કરવાનો વિચાર કર્યો. ત્યાંજ ગુરૂએ આપેલો નિયમ યાદ આવ્યો "કોઇના ઉપર પણ ઘા કરતાં પહેલાં સાત ડગલાં પાછા હટવું." એટલે તે સાત ડગલા પાછળ હટવા જાય છે. ત્યાં તો અચાનક ખુલ્લી રાખેલી તલવાર ભીત સાથે અફળાણી. અવાજ થવાથી પલંગ પર સૂતેલો પુરૂષ તરત જાગી ઉઠ્યો અને બોલ્યો. "એ કોણ છે? ભાઇ, પુષ્પચુલ !"

આ શબ્દો સાંભળતાં જ વંકચુલે તલવાર ફેંકી દીધી અને તે બોલ્યો. "બહેન પુષ્પચૂલા ! તેં કેમ આ પુરૂષના કપડાં પહેર્યાં છે ?"

પુષ્પચુલા બોલી. "ભાઇ આજે પલ્લીમાં નટ લોકો ખેલ ભજવતા હતા. એટલે હું તારી ગેરહાજરીની પૂર્તિ કરવા માટે તારા કપડા પહેરી ભાભીની સાથે ખેલ જોવા ગઇ હતી. મોડી

રાતે એન પૂરું થયું ત્યારે આંખો ઉંઘથી ઘેરાતી હોવાથી કપડાં બદલાવ્યા વિનાજ ભાભીની સાથે સૂઈ ગઈ પરંતુ આમાં મેં એવું શું કર્યું કે તમે આમ તલવાર લઈ લાલપીળા થયા છો ?"

"બહેન, જે થયું તે મારા માટે નહિતર તું અને તારી ભાભી બેમાંથી એક પણ જીવતા ન હોત હું તો તને પરપુરૂષ માની બંનેને એકજ ઝાટકે ઉડાડી દેત પરંતુ મારા ગુરૂમહારાજનો નિયમ યાદ આવ્યો એટલે સાત ડગલા પાછો હઠતા જતા તલવાર અફળાતા અવાજ થયો અને તું જાગી ગઈ અને તારો સ્વર સાંભળતાજ મેં તલવાર ફેંકી દીધી

બહેન! ખરેખર ગુરૂમહારાજનો કેટલો મોટો ઉપકાર! જો આ નિયમ ન હોત તો હું તમારા બંનેનો ખૂની બનત અને જિંદગીભર એ પાપના પશ્ચાત્તાપ રૂપી અગ્નિમાં બળ્યા કરત, અરે! ગુરુ-મહારાજ આખું ચોમાસું પલ્લીમાં રહ્યા ત્યાર તેમનો ઉપદેશ સાંભળ્યો નહિ જો પહેલેથી આવી ખબર હોત તો આવો અણમોલ લહાવો જવા ન દેત"

પોતાને અને પોતાના કુટુંબને જીવતદાન આપનાર એ ઉપકારી ગુરુ મહારાજના દર્શન કરવા માટે વંકચૂલ હવે તલસી રહ્યો હતો આખર એની આશા ફળીભૂત થઈ એકવાર એક આચાર્ય ભગવંત પોતાના શિષ્યો સાથે ત્યાંથી પસાર થઈ રહ્યા હતા વંકચૂલ તેમના પગમાં પડ્યો બધીજ વાત કરી અને ગુરુ મહારાજના ઉપદેશથી ત્યાં જિનમંદિર બંધાવ્યું તેમાં મહાવીર સ્વામી ભગવાનની પ્રતિમા પ્રતિષ્ઠાપૂર્વક પધરાવી કેટલાક સમય પછી નજીકમાં વહેતી ચર્મણ્વતી નદીમાંથી નીકળેલ પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ચમત્કારીક પ્રતિમા પણ એજ મંદિરમાં મહાવીરના ગભારામાં પધરાવી અને તે સ્થળ ઢેલવાળ પાર્શ્વનાથ તરીકે પ્રસિદ્ધિ પામ્યું

(૫)

દિવસો પસાર થયા વંકચૂલ ચોરી કરતા હતા પણ હવે તેને ચોરીના ધંધા પ્રત્યે દિન પ્રતિદિન નફરત વધતી જતી હતી આખર તેણે છેલ્લી વાર મોટી ચોરી કરી લીધા પછી ચોરીના ધંધા તજી દેવાનો નિર્ણય કર્યો

એક રાત્રિએ ઉજ્જૈની નગરીના રાજાના મહેલમાં ચંદન ઘોની મદદથી તેણે પ્રવેશ કર્યો. હીરા, મોતી અને સોનાના દાગીના લઇ તે પાછો ફરવા જાય છે ત્યાં જ જાગી ગયેલી રાજરાણીએ તેને જોઈ લીધો અને પૂછ્યું : "એ કોણ છે? અહીં કેમ આવ્યો છે?"

વંકચૂલ બોલ્યો: 'હું ચોર છું અને ચોરી કરવા આવ્યો છું' રાણી તેની યુવાની અને શૂરવીરતા દેખી મુગ્ધ થઈ તે બોલી, "ચોર! તું સુખેથી ધન લઇ જા પણ જતાં પહેલાં તારી યુવાનીનો લાભ જરા મને આપતો જા.'

વંકચૂલે કહ્યું, "બધી વાત સાચી, પણ તમે છો કોણ?" રાણી બોલી, "રાજમહેલમાં આવી સ્ત્રી તે વળી બીજી કોણ હોય? હું રાજરાણી છું. તારા ઉપર પ્રસન્ન થઇ છુ. માટે મારી ઇચ્છા પૂરી કર્યા પછી ભલે સુખેથી તારી ઇચ્છા મુજબ તું ધન લઈ જા."

વંકચૂલને માટે આ કપરી કસોટીનો સમય હતો. ભલભલા ઋષિમુનિઓને ચલાયમાન કરી દે એવો આ પ્રસંગ હતો. એક તો રૂપ રૂપની અંબાર રાજરાણી સામેથી ભોગ સુખ માટે પ્રાર્થના કરી રહી હતી અને સાથે સાથે ઇચ્છા મુજબ ધન પણ મળતું હતુ. પરંતુ સત્ત્વશાળી વંકચૂલ પોતાના નિયમમાં અડગ હતો. તે બોલ્યો : "તો તમે મારી માતા, મારે રાજરાણીનો સંગ ન કરવાનો નિયમ છે. માટે હે માતાજી, ફરીથી આવું ન બોલશો."

"ચોર! તું કયાં છો અને કોની સામે ઊભો છે તેની તને ખબર છે? અને મારી ઇચ્છાનો અનાદર કરતાં પરિણામ શું આવશે તેનો તને ખ્યાલ છે?" રાણી બોલી.

"હું સારી પેઠે જાણુ છું કે તમારી ઈચ્છા પ્રમાણે ન કરતાં તમે મને પકડાવશો અને ફાંસીએ લટકાવી દેશો એમ જ ને? પણ માતાજી, હું ચોર ભલે છું છતાં પણ ગુરૂમહારાજે આપેલા નિયમનો તો પ્રાણાંતે પણ ભંગ નહિ જ કરૂં. નિયમનું પાલન કરતાં કરતાં મરવા જેવું બીજું ઉત્તમ પણ શું હોઇ શકે?" વંકચૂલે મક્કમતાપૂર્વક જણાવી દીધું.

છ છેડાયેથી વિસ્યાથ નણીએ તરત પોતાના વાળ વિખેરી નાખ્યા દાગીના તોડી નાખ્યા અને ચોર—ચોર કહી બૂમો પાડી ત્રણે બાજુથી ચોકીદારો ધસી આવ્યા અને વકચૂલને પકડી લીધો

સવારે રાજસભામાં વકચૂલને બાંધીને રાજા સમક્ષ હાજર કરવામાં આવ્યો રાજાએ પૂછ્યુ, "તુ કોણ છે, અને રાજમહેલમાં શા માટે આવ્યો હતો ?"

'રાજન' હું વકચૂલ નામે ચોર છું અને ચોરી કરવા માટે રાજમહેલમાં આવ્યો હતો પણ રાણી અચાનક મને જોઈ ગયા અને મને પકડાવ્યો' નિર્ભયતાપૂર્વક વકચૂલે જવાબ આપ્યો

સભામાં બેઠેલા લોકોને લાગ્યુ કે હમણાજ રાજા વકચૂલને ફાંસીએ ચડાવી દેવાનો હુકમ કરશે કેમકે શુ ઈમાનદાર છે પણ અને શુ ચોર પોતે ચોરી કર્યાનુ કબૂલ કરે છે

ત્યાં તો બધાના આશ્ચર્યની વચ્ચે રાજાએ તેના બંધનો છોડાવી નાખ્યા અને પોતાના સિંહાસન પાસે બેસાડ્યો કારણ કે રાતનો આખો બનાવ પોતાના ઓરડામાંથી રાજાએ કાનોકાન સાંભળ્યો હતા રાજાને વકચૂલની ખાનદાની પ્રત્યે અત્યંત માન ઉપજ્યુ અને તરત મહાઅમાત્યની પદવી આપી પોતાના જ રાજદરબારમા રાખી લીધા

ત્યારબાદ રાણી ઉપર ગુસ્સે થયેલા રાજાએ રાણીને ફાંસીએ ચડાવી દેવા માટે હુકમ કર્યા પણ ત્યારે વકચૂલ વચ્ચે પડ્યા, 'રાજન' આખી દુનિયા વિષયવશ છે એમાથી દોષ તેમને માતા કહીને તેજ બચાવ્યા હતી વળી એ આપની પાસેથી માગુ છુ જીવનદાન મળ્યા છે નથી હું આપની પાસેથી માગુ છુ પ્રસન્ન થાઉ છુ

વકચૂલના આવા ઉદાર ભાવથી રાજાએ રાણીને અભયદાન આપ્યુ

વકચૂલ હવે રાજા ના અહીં થી પૂર્વ માનીતા મહા અમાત્ય બની ગયા હતા

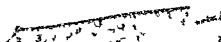
નિયમની અડગતાના પ્રભાવે ઉજ્જૈનીપતિનો મહાઅમાત્ય બનેલો વંકચૂલ હવે દિનપ્રતિદિન ધર્મઆરાધનામાં વધારે ને વધારે ઓતપ્રોત બનવા લાગ્યો. જિનદાસ નામનાં એક અત્યંત ધર્મનિષ્ઠ સુશ્રાવકને તેણે પોતાનો ધર્મમિત્ર પણ બનાવ્યો હતો.

એક દિવસની વાત છે. રાજસભામાં બેઠેલા ઉજ્જૈનીપતિને કોઇએ સમાચાર આપ્યા કે કોઈ અત્યંત બળવાન શત્રુ રાજાએ ઉજ્જૈનીને ઘેરો ઘાલ્યો છે. રાજ આજ્ઞાથી મહાપ્રતાપી વંકચૂલ તુરત ચતુરંગ સૈન્ય સહિત શત્રુનો સામનો કરવા માટે સજ્જ બન્યો. ખૂનખાર યુદ્ધ થયું. યુદ્ધની અંદર વંકચૂલે શત્રુ રાજાને સજ્જડ હાર આપીને જવલંત વિજય તો મેળવ્યો પરંતુ તેનાં શરીરે પણ શસ્ત્રનાં ગંભીર ઘા લાગ્યા હતા

ઉજ્જૈનીના રાજમહેલમાં મૃત્યુશય્યા પર પોઢેલા વંકચૂલની ચારે બાજુ રાજા, અમાત્યો અને અનેક વૈદ્યો, હકીમો બેઠા હતા. અનેક ઉપાયો કરવા છતાં કંઇ ફરક ન પડયો. કોઇપણ ભોગે વંકચૂલને બચાવી લેવા માટે ખુદ રાજા પણ અત્યંત આતુર હતો. આખરે એક વૃદ્ધ વૈદ્ય બોલ્યા : 'રાજન્ ! શસ્ત્ર-ઘાથી ઘવાયેલા મહામાત્ય વંકચૂલને બચાવવાનો એક ઉપાય મને સૂઝે છે. પણ તે કહેતાં જીભ ઉપડતી નથી. આ સાંભળી હર્ષિત થયેલા રાજાએ કહ્યું : વૈદ્યજી, 'જે કોઇપણ ઉપાય હોય તે વિના સંકોચે બતાવો. હું કોઇપણ ભોગે તે ઉપાય જરૂર કરીશ અને જો તે ઉપાયથી વંકચૂલ બચી જશે તો તમને મોટામાં મોટું ઈનામ આપીશ.'

વૈદ્ય બોલ્યા 'રાજન્ ! જો કાગડાનું માંસ આપવામાં આવે તો અચુક ફાયદો થાય ટૂંક સમયમાંજ શસ્ત્રોનાં ઘા રૂઝાઇ જાય.'

કાગડાનાં માંસનું નામ સાંભળતાં જ વંકચૂલનાં ચાર નિયમોથી પરિચિત રાજા પણ પળવાર તો વિચારમાં પડી ગયા. પણ બીજીજ પળે હિંમત એકઠી કરી તેઓ બોલ્યા 'વંકચૂલ, હું જાણું છું કે કાગડાનું માંસ ન ખાવાનો તારો નિયમ છે. પણ આ તો જીવન-મરણનો સવાલ છે. નિયમમાં

૨૭

૨૮

૨૯

૩૦

૩૧

૩૨

૩૩

૩૪

નિષેધાત્મક નિયમો

૧

૨

૩

૪

૫

૬

૭

૮

૯

૧૦

૧૧

૧૨

૧૩

૧૪

૧૫

૧૬

૧૭

૧૮

१९

२०

२१

२२

२३

२४

– શ્રી નવકાર મહામંત્ર છંદ –

રચયિતા
ગચ્છાધિપતિ
પ. પૂ. આચાર્યદેવ શ્રી ગુણરત્નસૂરીશ્વરજી મ. સા.

સમરો મહામંત્ર નવકાર, એ છે જિન શાસનનો સાર,
એનો મહિમા અપરંપાર, નવપદવર એ શિવ દાતાર ॥ ૧

ચૌદ પૂર્વ સહુ સર્વ શાસ્ત્રનો, સાર અર્થ ભંડાર,
જસ મંત્ર અક્ષર અતિ તીર્થ, અષ્ટ સંપદા ધાર ॥ ૨

સર્વ કષ્ટ દુઃખ દુર્ગતિ નાશક, મંત્રાધિપ છે અહ,
સુખ દુઃખ સર્વ સમયમાં સમરો, મહાપ્રભાવક એનો ॥ ૩

ઋદ્ધિ સિદ્ધિ લબ્ધિનો દાયક, મહામંગળ સુખદાય
ત્રિભુવનમાં નહિ મંત્ર આનું સમ, સુર નરપતિ ગુણ ગાય ॥ ૪

સર્પ અગ્નિ જળ ચોપદ સંકટ, સમતા દાસમાં થાય
ગૌતમ નીતિ મંગુ ગુણ જિનપદ, નવનિધિ સવિ સુખદાય ॥ ૫

मातृ–पूजा परम्परा मे
पुण्यश्लोका पार्वती देवी की स्मृति
को समर्पित प्रणामांजलि !

० जगदीश माथुर

मातृ–पूजा परम्परा मे
पुण्यश्लोका पार्वती देवी की स्मृति
को समर्पित प्रणामांजलि !

० जगदीश माथुर